

Ціна 2.50 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XXXIX

ТРАВЕНЬ — 1988 — MAY

№ 459

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published every month
except August by the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

NOWI DNI

P.O.Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Editor-in-Chief: M. Dalney

Business manager: M. W. Gawa

Advertising representative: A. Horhota

Second Class Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number ISSN 0048-1017

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$22.00 Can. dol.
U.S.A.: \$20.00 US dol.

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ

\$20.00 US. or equivalent

Avio — \$40.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

Mr. Z. Steciuk, 10 Bates Court
Jacana 3047, Vic. Australia
Mr. A. Komar, 62 Cullford Ave.,
Klemzig 5087, S.A. Australia

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чикаго і околиці:

Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Філадельфія і околиці:

Mr. S. Jewsevskyj, 420 Woodhaven Place,
Philadelphia, Pa. 19116, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

CANADA — КАНАДА:

Тандер Бей:

Mr. P. Swyrydenko, 133 Bethune Street
Thunder Bay "F", Ont. P7C 2G4

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповіальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор
Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь
Гришко, Дмитро Кислиця, Олексій Коновал.

Адміністратор — Михайло В. Гава

Оголошення — Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Гр. Бостонський, І. Лобода, М. Алексенков, Є. Бойко-Дімер, Г. Гвінт — ВІРШІ	1
Надія Світлична — ПІДТРИМАЙМО ЗП УГГ	2
В. Шимко — НА ЧОРНІЙ ДОЩІ	3
Євген Коновалець — ПРО СЕБЕ САМОГО	5
К. Гоздава-Дидинський — РІДНЕ СЕЛО І. ФРАНКА	8
Олена Несіна — В. БЕРЕЗА ЖЕРТВА НЕВІКОНАННЯ ГЕЛСІНКСЬКИХ УГОД	9
О. Грицюк — МИХАЙЛО БОЙЧУК І ЙОГО ШКОЛА	11
Оксана Вікул — ВРАЖЕННЯ З ВИСТУПУ АНСАМБЛЮ ВІРСЬКОГО	13
Ю. Мошинський — ДІТИ І МИСТЕЦТВО	15
В. Сабаль — СТАН УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ОЦНІЦІ І. ДЗЮБИ	16
Б. Тимошенко — БІЛЬ У СПАДОК	20
Дм. Нитченко — НОВА ЗБІРКА ПОЕЗІЙ ЛІНИ КОСТЕНКО	23
А. Глинін — НЕКРАСОВ З КІЄВА	25
Є. Борис — КЛУС І ФОНД КУБІЙОВИЧІВ	26
М. Д. — ЛАВРЕАТИ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ	27
о. Іван Кіт — ЗА ВІДПОВІДНУ ДУХОВНУ АТМОСФЕРУ	28
С. Дем'яненко — КАЛГАРІ — 88	29
о. Богдан Демчук — ЩЕ ПРО 1000-РІЧЧЯ І 3-РАМЕННИЙ ХРЕСТ	31
Т. Романишини, І. Халіва, С. Дем'яненко — ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	32

На першій сторінці обкладинки: Тимофій Бойчук.
БІЛЯ ЯБЛУНІ, 1919-20.

- Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправлювати мову і скорочувати надіслані матеріали.

РІК XXXIX

НОВІ ДНІ

NOWI DNI

травень 1988

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

Гр. БОСТОНСЬКИЙ

МОЛИТВА

Владико неба і землі,
Прийми душі слова убогі,
Знімі настоящі жалі,
Закрий кривавії дороги.

Чекаю ласки з висоти,
Безсилий я, Тебе благаю,
Мій рідний Боже, тільки Ти
Відкриєш день моєму краю.

Додай нам сил, додай нам прав,
Щоб зацвіли любов і згода,
Щоб світ, нарешті, прочитав
Історію моого народу.

Хай всі пізнають де ми є,
А де нас матінка родила —
Там наше сонце устає
І день ясний здіймає крила!

Владико Неба і Землі,
Прийми мої слова убогі ...
Тяжкі настоящі жалі,
І закривавлені дороги.

Листопад, 1987

ХОЧУ

Хочу сміятися, хочу любити,
Друга я хочу обняти...
Бути щасливим, слати привіти —
Другові серце віддать.
Хочу до тебе знов завітати,
Сльози утерти твої...
Зорі шикуються, наче солдати,
Славлять весну ручаї,
Зорі сміються, зорі плаксиві,
Хмари пливуть, мов ріка...
Птиці співають пісні голосливі,
Квітами диші лука.
Серце молитву складає до Бога,
Тільки до Нього молитимусь я...
Наша також є терниста дорога,
Ти, мій Ісусе, — надія моя!

I. ЛОБОДА

ВЕЛИКИЙ КНЯЗЬ

Стоїш задивлений у курячу століть,
Внизу Дніпро шумить, а угорі — блакить!
Ти кличеш предків-антів до Дніпра,
Хрестити треба Русь, прийшла пора!

Хрестити Русь — Дажбогу не у гнів,
Навчити хочу грамоти, письма, своїх синів.
Прийшла пора — так думу думав князь,
Скінчиться Перуна й Дажбожая напасті!..

Хрестіть лоби, брати в Христі, сини,
Хай зникнуть у Дніпрі колоди — Перуни!
Нехай в наш край прийде нове життя,
Хай Бог розсудить — винний в тому я?..

Невинний я!.. Бо світ пішов вперед,
Не любе м'ні, огидне „тать“ і „смерд“,
Перед Хрестом ми рівні, мов брати,
Нам легше буде йти до спільної мети!..

З Хрестом в руці стоїть Великий Князь,
Дніпро громить і стогне в тяжкий час!
Шумить Хрещатик гомоном віків,
Радіє князь — навчив своїх синів!..

Навчив письма і ласки. й доброти,
І тисячу років писалась ними ти
Вкраїно мила, мати з-за Дніпра,
Ти скажеш слово ще, прийде твоя пора!..

Микола АЛЕКСЄЄНКОВ

УКРАЇНІ

Благонароджена діво!
Ти наяву і в сні,
Палка серцем, журлива,
Як Твої думи, пісні.

В Тебе личко ласкаве,
Теплий погляд очей.
На придеснянських відправах
Я зустрів мілих людей.

Волошковий чар небосхилу,
Синь озерець, що займа,
Мое серце навік полонили.
Кращих за Тебе нема.

Скільки життям я ітиму,
Йтиме за мною Твій зов.
Я у серці любов берегтиму, —
Чисту до Тебе любов.

Переклад із білоруської
Ю. Бурштинця

Євгенія БОЙКО-ДІМЕР

ГЛУХИЙ

Скрипка сльози лила і зідхала,
І збирала людей навколо:
З нею разом душа трепетала.
А на вулицю вийшов з порталу,
Усміхаючись сумно, глухий.

Наше місто — Содом і Гоморра,
Що гуркоче і вдень, і вночі,
Для глухого — мовчазне, як море
В штилі: в ньому ніхто не говорить,
Не співає пісень, не кричить.

Грузовик, появившись з-за рогу,
Затрубив... і на нього летить.
Відсахнувшись і збегши з дороги,
Ритмом міста шаленим і строгим
Він проникнувся раптом на мить...

Звуки гучно роїлись в ефірі,
Наростали й зникали кудись,
Ніч пливла вздовж ліхтарних пунктів,
А глухий у тім гамірнім вирі
Одиноким був завжди і скрізь.

Геннадій ГВИНТ

ТОРОНТСЬКІ ЕСКІЗИ

Місяць, кукурікнувши півнем,
на вершику Торонтської вежі,
злетів на голови гостей,
що сиділи за столами
завислого над містом ресторану й
розклювове зерно
їхньої мозкової субстанції.
„Випиймо за місяць
нашого прекрасного знайомства,
Випиймо за повню місяця!“ —
сказав молодий професіоналіст
до недосвідченії студентки.

Чорт з розпухлим
від процентів черевом,
сидячи на даху
25-поверхового ДОМІНІОН БАНКУ,
черпає черпаком воду
з озера Онтаріо,
гасить невгласиму спрагу й

регоче з реганомічної горлянки
на всю БАГАТОКУЛЬТУРНУ КАНАДУ.

Ювілейна чума
напала на українців Торонто:
національні, організаційні,
партийні й персональні ЮВІЛЕЇ,
вичерпують енергію й кишені.
Шлунки й серця
не видержують патріотичного
навантаження.

„Ви жертвою в бою нерівнім лягли...“ —
співають геройчно погиблими на панаходах.

„НА СХОДІ МИ“ — „НА ЗАХОДІ БЕЗ ЗМІН“ —
перекликаються через Залізну Заслону
ув'язнені члени Української Гельсінської Групи
з Закордонним Представництвом.

ГОРБАЧОВСЬКА ГЛАСНІСТЬ
геть заглушила ПЕРЕБУДОВУ.

ПІДТРИМАЙМО ЗП УГГ

Закордонне Представництво Української Гельсінської Групи з приємністю повідомляє українську
громаду про те, що 27-го січня 1988 року приїхали до
США на постійне перебування засновник Української
Гельсінської Групи Микола Д. Руденко з дружиною
Раїсою.

Маючи багато творчих задумів, М. Руденко однак,
погодився очолити ЗП УГГ, що лишилося без керівника
після смерті його голови Петра Григоренка.

Нині, коли діяльність УГГ відроджується з приходом до неї нових членів у повному складі редколегії
журналу „Український Вісник“, на її закордонному
представництві лягає особливий обов'язок підтримати
шляхетний Гельсінський рух в Україні.

Діяльність ЗП УГГ помітно згорнулася через брак
людів і фондів. Приїзд подружжя Руденків та активізація
правозахисного руху в Україні дає підстави сподіватися
на відродження нашої діяльності на Заході. Підтримаймо цей рух, метою якого є демократична,
правова перебудова громадського життя в Україні.
Станмо на захист органу УГГ журналу „Український
Вісник“ — першого в наші часи незалежного українського
журналу демократичного напряму.

ЗП УГГ потрібна також матеріальна підтримка.
Нагадуємо, що ваші пожертві можна відтягнути від
податку. Пожертві на ЗП УГГ можна посилати на
кonto Української Православної Кредитівки в Нью-Йорку ч. 1561-99.

Тим, хто бажає матеріально допомогти новоприбулим
Миколі і Раїсі Руденкам слід вказати на чеках
„Фонд Руденків“ і пересилати також до згаданої кредитівки на конто ч. 1561-98.

Сподіваючись на ваше вирозуміння і підтримку, —
Надія Світлична

Василь ШИМКО

НА ЧОРНІЙ ДОЩІ

(нарис-спогад)

*Моєму побратимові поетові-страднику
Грицеві Чаплі присвячую.*

Були жахливі останні дні осени тридцять другого. Уже й листя пообсыпалося з дерев, коли директор педагогічної школи викликав мене до канцелярії (я вже ходив тоді на третій курс).

— Маю для тебе погану вістку. Щойно телефонували мені з Павлограду. Не знаю, що там твориться в твоєму селі Вербки. А тільки вашого голову сільради й усю управу „Пам'яти Леніна“ раптово заарештовано й уже осуджено. А разом і твого батька. Не знаю, що й казати... Ти ж кращий студент, але не місце тобі тут, — повільно й тихо говорив директор. — Ти ж комсомолець? — запитав.

— Так, — відповів я і захитався; мало що не впав. — Мого батька? За що? Він же незаможник, його всі знають як найчеснішого чоловіка в селі. І він працював лише рахівником.

— А що ж я можу зробити? Твоє село занесено на всеукраїнську Чорну дошку. Жаль, що втрачаю такоого студента. Але можу тільки руку подати тобі й побажати щастя, головне — вижити...

Я все розповів своєму щирому побратимові Олексі Олійникові, що пізніше став славним скульптором України. (Його постать Шевченка вже багато років прикрашає площу прогресистів у Палермо, Канада, а сам він уже давно в невідомих обставинах загинув). Забрав свої речі, ще зайшов до пекарні, взяв свій щоденний пайок 400 грамів хліба й пішов на станцію.

Дохожу до села. Скрізь літає й кряче гайвороня.... А біля моєї рідної хати юрба людей. Хтось виводить зі стайні корову, хтось щось записує. Моя бідна мати, спервшись на одвірок, плаче. Не плаче, а ридає. Побачивши мене, кинулась на шию:

— Скажи їм, сину, щось. Забирають все, навіть корову!

Я все збагнув. Та не в силі був промовити жодного слова. Не сів, а впав на призьбу. То була бригада шукачів наживи — більшовицькі активісти. Забирали, що під руку попадало:

— Нам треба виконати план хлібоздачі, — крикав активіст бригадир Явдоким Осадчий, а керував усім комісар із військової частини завзятий москвин Теплов.

Мені в той час здавалося, що село осіло й стогнало. Було моторошно. Зривався перший сніг.

Пізніше мати розповіла, що сталося. Була нарада членів правління колгоспу з головою сільради Базаєм. Вирішили: щоб уникнути голоду роздати людям хліб. А коли було роздано — приїхало начальство з району й створило показовий суд. Всіх було засуджено на 5-10 років і зразу вивезено до в'язниці в Павлоград. а звідтіль — на Сибір, аж за

Байкал. А пізніше спеціальні бригади більшовиків, ходили й відбирави назад той розданий хліб. Крім того забирали все, що було вирощене на городі, все, що було в хаті... Я любив своє село. Лише чотири роки тому воно було, мов писанка. За селом, мов вірна сторожа стояло шістнадцять вітряків, розправивши могутні крила. А сімнадцятий, на високому пагорку в самому селі, мов отаман. А далі — завжди весело, дні й ночі, чміхав паровий млин із олійницею. У самому осередку села стояла міцно збудована степова козацька церква оточена огорожею й осокорами, а поруч крамниця-кооператива і завжди гомінкій клуб-сільбуд. А понад дорогою вишикувалися стрункі тополі, аж до вітряків.

Рідні мої Вербки! Срібною козацькою шаблею врізується з півдня в село річка Самарка. А над нею, закохано задивляючись у прозору воду, стоять старі верби, осокори, явори. Очерт, куга, ситник прикрашає її береги; місцями рви сті кручи, де можна скупатися.

Пливе човен. Рибалка Омель Бузуверя весело озивається до тих, хто на березі:

— Хочете щупаків, карасів? Навіть линків маю. Все пішло в ятір. Приходьте!

А там далі — вишневі сади, багаті огороди. Буйно зростає все, що посадила рука дбайливого вербчанина.

А вечером вже ліне пісня з степу. Вертуючись із поля співає Мотря Шинкаренко. А на гарячому коñі, мов на параді, зухвало пролітає Терешко Сердюк. Побачивши Петра Марченка він зупиняється:

— Що в клубі сьогодні? — питає.

— „Степовий гість“. Приходь!

Поважний Охрім Іваненко через тин до сусіда:

— Заходьте до мене. Моя дружина і напекла, і наварила. Завтра ж неділя, поговоримо.

А коли виплив місяць і на вулицю дівчата вийшли, заспівало все село:

А в городі верба рясна,
Там стояла дівка красна.

А їм наперекір парубки:

Засвистали козаченьки
в похід опівночі...

Вже десь опівночі затъюхали дружньо соловейки, аж захлиналися. Особливо на світанку, коли загадково мерехтіли зорі...

І не зважаючи на поразку національної революції, село жило буйно й весело. Не було голодних, не було нужди, село жило своїми давніми традиціями українськими, бо то був час НЕПу, час українізації, що їх запровадили Ленін і Скрипник.

На південь, за п'ять кілометрів від села, понад річкою Вовчою — містечко пишних акацій Павлоград (вірніше — Степова Пристань, як більше ста років тому назвав його химерний літописець із Вербок Данило Невмій).

Але вже надходив сум. Ось Мирон Шинкаренко, що побував у Москві, багато дечого дізnavся. Він знов, що так довго не буде. Заздалегідь вирішив десь вийхати. Продав усе і зник. За ним зникли сім'ї Мурзів, Шкаруп, Земляних...

А через чотири роки...1933. Що може зробити людина, котра ненавидить світ! І я вперто думаю про Сталіна...

Десь зникли вітряки, лише один залишився з обламаним крилом. Замовк назавжди паровий млин, не дзвонили дзвони.

Не стало верб над Самаркою — самі пні. Та й річка ніби висохла. І риба десь втекла. Не чути співу дівчат, і навіть слов'ї зникли. Тільки хижі гайвороння кружляє й клякає над селом. Не співають півні, не іржуть коні, навіть не гавкають собаки. Закрита крамниця; клуб занімів. Село ніби вигоріло. Тільки велика чорна дошка на стовпі перед мостом Самари загрозливо кричить у світ: „Вербки. Ганьба й бойкот вербчанам — злісним нездатчикам хліба державі!“

— Уже загинуло 1700 осіб з 7 тисяч населення, — підсумовував тихо писар сільської ради Андрій Куцій...

Там, де стояла похила хатина, згорблена, мов старий дідуган, з обсмиканою стріхою, — навстіж двері відкриті. На подвір'ї колесо від воза, лопата, розбита макітра. А на розі хати — вишня. Під нею чоловік лежить — колишній господар Омель Бузуверя, з очима відкритими в небо, уста болісно перекошені. Він назавжди занімів із гілкою цвіту в руках. А над хатою, над вишнею злорадно кружляло гайвороння, чуючи поживу.

Було тихо. Ніби все вимерло. Буйно стелиться зростає спориш, піводиться під повіткою лобода, лопухи. Щедро квітне кульбаба.

Ледве тримається об одвірок, з'являється мов тінь бліде-бліде дитя.

— Ма... Де ви? Я хочу... — і падає у дверях.

Тихо. Тепло. Тільки б жити! Бо так багато сонця й неба, цвіту. Та на хаті на всю стіну загрозливо-смертельний напис мовою ворога:

Позор Бузувері, злосному саботажнику по здаче хліба государству!

... А він вже не живе. І хижий крук підкрадається до нього...

Знесилені худі коні ледве тягнуть гарбу. Поруч — два чоловіки. Один зігнений, виснажений, обіданий, а другий у галіфе, з червоним обличчям. І він, піднявши високо голову заговорив слізькою мовою.

— Слушай, товаріш. Вам дійсвітельно, позор. Меня послалі з Росії к вам на помощь, на посевну кампанію. А сдесь? Как же ви дойшли до житні такої? Уж двадцять похоронілі, а сдесь снова ціла семя. Сколько сдесь?

— Восім.

— Багато ворогів у вас хохлов. А в нас у Росії всі люди добрі, сталінські.

— Це не наша вина. Не дали хліба — люди померли...

Пахомов зайшов до хати. Скрізь ходив і заглядав у всі кутки, у ніч, під піл і розгнуздано лаявся — нічого було взяти.

— А ця дівчина ще жива. Треба кудись забрати, ще може відійти.

Пахомов покрутів головою:

— А хто буде її харчувати? Хай іде разом із своїми рідними. Всіх у один гріб. Мать їх сюди!...

...Раптом у село влетіла заскрготіла автомашіна. То приїхав секретар комуністичної партії Дніпропетровщини Мендель Хатаєвич — творець чорних дошок:

— Слухай товаріш! — звернувся він до голови сільради Давиденка. — Ви плохо работаете. Почему везде мертві? Должен бить полний порядок!

— А де їх хоронити? Де набрати стільки трун?

— А ви маєте стари колодязі. Всіх іх до одної ями, інших вкинути в пусті льохи. І там загорнути. Мусить бути порядок! Розумієш?

А ось хата поета комсомольця Грицька Чаплі. Він ще з дитинства друкував свої вірші в журналі „Червоні квіти“. А тепер він працював учителем в іншому районі. У хаті, схилившись на стіл, і стиснувши руками голову, застиг його батько Федір, а мертві маті лежить у ліжку, склавши урочисто руки. На долівці, скорчившись від тяжких мук конала їх донька Тетяна... Ось ледве іде вулицею Ілько Рябуха. У нього була, сім'я з одинадцятіма осіб. Уже майже всі померли. Дійшовши до сільради, падає на східцях. Не витримало серце в старого.

Помер ветеран війни Матвій Колісник. Його дружина Марія, доньки Палажка і Явдоха та сини Дмитро та Іван всі в хаті лежать на підлозі мертві.

І гинули найбідніші, ті, хто сприяв приходу влади більшовиків. Ось два супряги, що мали лише по одній коняці й не хотіли вперто йти в колгосп — один, Петро Явтушенко, повісився у в'язниці в Павлограді, а другий, Яким Ситник, повісився до ма. Повісився також Данило Чапля, кинувся під потяг Петро Бузуверя. Та хіба всіх перелічиш? А стільки було зіслано на Сибір? Навіть Оксана Васильченко дісталася три роки за зрізаних декілька колосків жита...

А вечером у себе в хаті (хаті вигнанця) Давиденко урочисто приймав Менделя Хатаєвича. Довго говорили й випивали, зайдали смаженим салом з яєчною.

— Ти маєш за дружину мою родичку-комуністку, — казав Хатаєвич. — Вона завжди дастъ пораду. Треба працювати по-більшовицькому.

— Та я вже переключився. Уже в запущеному колодязі куркуля Кіяна, котрого вивезено на Сибір, загорнуто 30 осіб. Загорнуто в льоху бігми більше сорока.

— О, це добре, — похвалив Хатаєвич. Тепер ти справний більшовик. Тільки більше пильності. Пам'ятай, щоб ніхто не зробив ніякої знімки померлих. Стеж, бо ворог все те використає проти нас. Проти тебе, проти мене, проти Сталіна...

...Тихо тягнули гарбу з трупами коні. Я сам бачив. Це було тоді, коли буйно відцвітали вишневі сади. Над усім стояло високе й чисте блакитне небо. Весна 1933 року. До того дня в моєму селі загинуло з голоду більше двох тисяч осіб. А скільки пізніше?

Євген КОНОВАЛЕЦЬ

ПРО СЕБЕ САМОГО...

23-го травня минає 50 років з дня трагічної смерті полковника Армії УНР, коменданта осадчого корпусу Січових Стрільців у Києві, пізніше коменданта таємної Української Військової Організації і голови Проводу Українських націоналістів бл. п. Євгена Коновалца. Він був підступно вбитий бомбою більшовицького провокатора в Роттердамі, Голландія.

У зв'язку з тією сумною датою про полк. Євгена Коновалца цього року в нас дуже багато писатимуть і говоритимуть. Щоб не повторюватись, друкуємо, нижче те, що він самий писав про себе 3-го червня 1932 р. в листі до своїх друзів-співробітників (Див. Євген Онацький, „У вічному місті“). — Ред.

...Почну від себе самого. Часто чув про мене думку, що, мовляв, я потрапив у революційну організацію через якесь фатальне непорозуміння, і що з мене був би, може, в теперішніх умовинах прекрасний голова УНДО*, а в українській державі голова парламенту, чи щось подібне, але я не надаюся на провідника революційної організації. Аналізуючи себе дуже детально, я смію твердити, що цей погляд є неправильний.

Він зродився досить уже давно. Генези його подавати не буду, бо то забрало б багато місця. Особливо в останніх часах я піддав сам себе дуже гострій самокритиці, та ще раз переконався, що так воно не є. Моя психічна структура наскрізь революційна, що більше: я завважую, що з бігом часу прогресую не направо, а наліво. Можливо, що причиною того є самі відносини і умови, серед яких мені доводиться працювати; можливо, що впливає на мене в тому напрямку оточення, врешті, великий вплив на мене має самий розвиток подій, який виправдовує в великій мірі ті мої „еволюції“. Все ж таки мушу зазначити, що вже змолоду були в мене відповідні основи до тієї праці, на чолі якої я тепер знайшовся. Рівно ж тверджу, що їй тепер знайшлася б у мене відвага ризикнути своєю особою, коли б того вимагало добро справи. Була в мене завжди сміливість брати відповідальність навіть за дуже непопулярні почини і ризикувати тим самим опінію загалу.

Є в мене впертість і витривалість та вміння затримувати рівновагу духа в скрутних моментах. Безперечно, є в мене розвинена інтуїція, яку Ви просто оспівуєте у Вашому до мене листі.

Є, однаке, в мене теж недоліки, і то подвійної якості — такі, до яких я сам признаюся, і такі, які мені інші закидають.

Моїм найбільшим недоліком я вважаю в даний момент недостачу відповідної потребної підготовки теоретичної, якої вимагає той пост, що його я займаю. Склалися, однаке, на це різні причини. Життя мене вже дуже молодим висунуло на відповідальні пости і тим самим не дало можливості закінчити мою теоретичну підготовку. Я все жив нервовим життям і мусів витрачати багато часу на полагоджування актуальних питань дня, при чому на теорію залишалося в мене все мало часу. Тепер

є в мене великий життєвий досвід, вправді відчуваю я, однаке, сам, що до того ще треба мені теж відновити і поглибити знання, коли я, як провідник, не маю обернутися в технічного виконавця, але подавати прогнози і приготовлювати пляни на дальшу мету.

Немає в мене потрібної рішучості, яка б у певні моменти електризувала моїх співробітників і приневоловала їх до безоглядного послуху.

Закидається мені далі, що в мене є нахил до ліберальних методів провідництва. То є правда, бо той нахил лежить і в моєму характері і є теж вислідом впливів і обставин попереднього періоду моєї діяльності. До певної міри тільки. Бо на ділі, вже від моєї молодості, коли я почав громадську працю, потім на праці в повіті, або в студентському житті, врешті в Великій Україні, я все зауважував, що в мене все було прагнення надати тій праці моє індивідуальне тавро, і то, кажу щиро, не тому, що, мовляв, я хотів слави, чи реклями. Проте на ділі я ніколи в житті не мріяв і за ним не гнався, то просто виходило в мене з моєї підсвідомості. Значить, у моєму характері є, безперечно, схильність полагоджувати справи тими методами, які Ви називаєте засадами демократичного провідництва. Наслідком, може, навіть моєї, з одного боку, нерішучості, а з другого — мого вродженого реалізму, ті методи не приймали в мене ніколи таких форм, які, я визнаю, не раз були б мені потрібні, доцільні і корисні, а, може, часто-густо і необхідні. Особливо, передумуючи події, які мали місце в СС-ів**, я переконуюся, що в деяких моментах моя рішучість і нестримне бажання накинути свою волю і свою думку іншим, могли б багато чого змінити на краще, бо тепер я ще більше впевнююся, що мої думки і погляди на цілий ряд питань були наскрізь правильні. Чи знайду я тепер в себе настільки сили волі, що себе змінити, я сумніваюся. Багато з бігом часу навчився, змінити, однаке, на сороковому році ґрунтовно свою істоту, мабуть, неможливо. Треба тому брати мене такого, яким я є.

* Українське Національно-Демократичне Об'єднання.

** Київські Січові Стрільці.

ЯКЩО ЖИВЕТЕ У ВІННІПЕГУ І МАСТЕ ФІНАНСОВІ КЛОПОТИ

- при купівлі або naprawі авта,
- при купівлі нових меблів,
- при консолідації всіх боргів,
- при купівлі або перебудові дому, —

РАДИМО ВІДВІДАТИ КРЕДИТОВУ КООПЕРАТИВУ ПІВНІЧНОГО ВІННІПЕГУ

Вона радо допоможе Вам усі ці
клопоти усунути!

NORTH WINNIPEG CREDIT UNION LTD.
544 Selkirk Avenue
Winnipeg, Manitoba R2W 1Y9
Telephone: 589-8808

OVER
30
YEARS OF
SERVICE

ПОНАД
30
РОКІВ
ПОСЛУГ

КУПИНО, ПРОДАЖ та ОЦІНКИ РЕАЛЬНОСТЕЙ
R. CHOLKAN & CO. LTD., REALTOR

Real estate — Appraisals

ЦЕНТРАЛЬНЕ БЮРО:

527 Bloor St. W., Toronto, Ont., M5S 1Y5 (416) 532-4404

OTHER BRANCHES:

2336 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6S 1P3 763-5555

5302 Dundas St. W., Etobicoke, Ont., M1B 1B2 236-2666

Main St., Port Sydney, Ont., P0B 1L0 (705) 385-2983

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN
Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) • 231-7447
ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

- ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНІ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАБАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;
- ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

Закидається мені недостача ідеалізму, такого необхідного провідникові революційного руху і то ще такого, як українського. Закид не зовсім правильний. Коли б у мене не було ідеалізму, то я ніколи, в післявоєнному періоді не пішов би тим шляхом, який вибрав. Передо мною були різні можливості, і то такі, які забезпечували мені і славу і вплив, і відповідні життєві обставини. Я, однаке, з тим порвав і взявся за важке і ризиковне завдання. Я не кажу, що то є моя заслуга. Велику роль в тому грава підсвідомість і те, що я ніяк не міг погодитися з станом речей, що заіснував. Значить, якийсь ідеалізм в мені сидить, тільки що він не виявляється в мене в таких формах, як у молодого студента, або в людини, яка не мала того життєвого досвіду, що я його просто був примушений мати. Той сам життєвий досвід і та обставина, що я на 26 році життя ніс відповідальність за тисячі людей і за правильне ставлення українських визвольних змагань, і то старався її нести щиро, не за страх, а за совість, і що я ту відповідальність почиваю в собі безнастанно і по сьогоднішній день, зробила з мене, в методах переводження намічених нами завдань, великого реаліста. Ця сама риса моого характеру, яка, безперечно, відзеркалюється в кожному моєму вчинкові, є — з одного боку, позитивна і навіть конечна для провідника, а з другого, — однаке, боку в деяких випадках, особливо тих, що Ви влучно називаєте моментами волевого напруження і скаженого гону, стримує. Я — тактик, а не ідеолог, і ним ужестати не можу. І коли б Ви хотіли бачити в мені вождя націоналізму зі всіма тими прикметами, які той вождь повинен мати, то я Вам наперед кажу, що того в мене не знайдете. І тому не виключно від мене, а від усіх ВАС, моїх найближчих співробітників, у великий мірі залежатиме, чи я тим вождем стану і залишуся, чи, можливо, як Ви допускаєте, обставини виведуть мене у „тираж“.

Що я тим хочу сказати?

Мої найближчі співробітники, здаючи собі точно справу з моїх позитивних і негативних рис характеру і взагалі моєї душевної структури, мусять ті недомагання заповнити своїми позитивними рисами характеру. Біля мене мусить зродитися та верхівка, яка була б мені допомічна при виконуванні моїх завдань. Наївно, на мою думку, думати, що великими рухами заправляє одна людина. Біля кожного, і то найбільш марканного „диктатора“, були все співробітники, які допомагали йому, які доповнювали його. Навіть Ленін, що об’єднував у собі прикмети ідеолога і тактика, не творив усього сам. Всі інші теперішні диктатори, як Муссоліні, або Гітлер чи Сталін, Де Валера, — то все люди з безперечно провідницькими рисами характеру і з відповідними здібностями, але тим, чим вони стали, зробили вони себе не виключно самі. За ними стоїть цілий ряд здібних і свідомих своїх завдань і тієї кінцевої мети, до якої вони прямують — людей.

Що теперішній ПУН зробив для популяризації, наприклад, моєго імені?

Я запитую Вас щиро. Я живу, а зі мною до певної міри живе увесь націоналістичний рух, капіталом, який я здобув собі в час наших визвольних змагань своєю працею, витримкою та своїм уродженним почуттям відповідальності.

Навпаки, я тверджу, що багато було таких випадків, коли члени ПУН мене просто відпекувалися. Як тоді можна думати про індивідуалізацію того руху в моїй постаті, як вождя того руху, коли самі члени ПУН бояться до того вождя признатися? Що наша пропаганда зробила в тому напрямку? Чи була коли-небудь відповідна хоча б стаття в наших виданнях, або чи стрався провести цю думку хтось у чужих виданнях? Ні, все то було досі занедбане, а коли я входив в ту ситуацію, то кілька разів розглядав те питання в спосіб, чи не краще було б, щоб я усунувся і щоб на мое місце прийшов хтось інший, який, може, краще б надавався до того, щоб він став видимим знаком, персоніфікацією цілого руху. Всі ви вміли тільки відповідати, що то неможливо, бо тепер такого кандидата поміж нами ще нема.

Ніхто не стрався свого провідника піднести вище і не доводити до таких кур'озів, що сьогодні я знаходжуся в просто ідіотичному становищі, що не тільки громадянство взагалі, але навіть члени ПУН бояться публічно до мене признатися і мене обстоювати. Я знаходжуся в такому становищі, що протрачуя зараз рештки моого капіталу, який придбав собі в часи наших визвольних змагань, і сьогодні вже навіть серед нас самих починається балачка про можливості того т.зв. „виведення мене в тираж“.

Зазначаю, що зараз я знаходжуся в такому душевному стані, що мені особисто мало на тому залежить, чи я залишуся в проводі націоналістичного руху; натомість і сьогодні мені не байдуже, хто після мене став би у проводі і теж не з особистих мотивів, але з уваги на дальші розвоєві модливості. Я прикладаю велику увагу тому, щоб це питання зовсім тверезо проаналізувати і вирішити. Або, я силою моїх прикмет, надаюся на того провідника, і тоді зробити з того рішення всі дальші потрібні висновки, або я не надаюся, і тоді шукати когось іншого... Такий стан, як зараз, не сміє бути в нас толерованим, бо зайдемо скоро в такий сліпий кут, з якого дійсно буде важко знайти вихід. Не сміє бути толерованим становище, коли організація боїться публічно признатися до свого провідника, поодинокі члени ПУН, себто найближчі співробітники того ж провідника, часто-густо перед чужинцями бояться з ним показатися. Ми мусимо, раз вирішивши цю справу так або сяк, для нашого провідника, хто б він не був, — почати робити пропаганду, і то, як серед українського громадянства, так і серед чужинців. Без того український націоналістичний рух буде все безголовий, і ніхто з ним поважно не буде рахуватися. Вагу тієї справи досі в достатній мірі розумів і розуміє сотн. Ярий, який часто про те зі мною балакав, але поза балачкою, теж у тому напрямку нічого не зробив.***

КРЕДИТОВА СПІЛКА

„БУДУЧНІСТЬ“

Щадіть, позичайте та полагоджуйте всі свої фінансові потреби в Кредитовій Спілці „Будучність“

140 Bathurst Street, Toronto,	363-1326
2253 Bloor Street West, Toronto,	763-6883
4196 Dixie Road, Mississauga,	238-1273
221 Milner Avenue, Scarborough,	299-7291

ВІДВІДАЙТЕ НАС —

РАДО ВАС ОБСЛУЖИМО!

Далі при цій нагоді хочу піднести ще одне питання. Мій переїзд в Женеву мав безперечно різні додатні сторони, мав, однаке, теж багато від'ємних. Передовсім, Женева не уявляє собою того, чим вона була колись. Те, що тут жили і працювали колись провідники російської революції, забулося. Тепер немає вже свободи, зрештою, і самі швайцарці стали іншими. Це обмежує мене в свободі рухів і в моїх публічних виступах не завжди тим самим можна дотримуватись чи зберігати чистоту націоналістичної лінії, коли розуміється, хочеться, щоб я міг далі залишитися тут на місці...

Крім того, обов'язково я буду вимагати поставлення мене в кращий стан, в тому розумінні, щоб мене звільнити чи від мене перебрати цілий ряд функцій, які роблять мені багато мороки, а які зовсім добре міг би хтось інший виконувати. Біля мене мусить бути один відповідальний співробітник, з яким міг би я порадитися і взагалі обмінятися думками. Ще краще було б, коли б можна мати двох. Мушу я обов'язково мати допоміжну технічну силу і то таку, яка, за моїми вказівками, могла б писати чи то листи, чи навіть відповідні статті і обіжники. Тільки в таких умовах можу я бути більш продуктивним у справах, які належать безпосередньо до провідника.

*** Роля сотн. Ріка Ярого в проводі Організації Українських Націоналістів досі невияснена. Дехто вважав його агентом німецької, а пізніше й радянської розвідки — Ред.

РІДНЕ СЕЛО ІВАНА ФРАНКА

(Слово на вечорі, присвяченому І. Франкові
на 9-му з'їзді дрогобичан)

Як мільйонів купленій слізами
день світла, щастя й волі засвітає,
то чень в новім, великім людськім храмі
добрим словом хтось і мене згадає.

(І. Франко)

Іван Франко — це розум, серце, любов і безсмертя українського народу. Велетень думки, подвижник пера та невтомний суспільно-політичний діяч, він голосив і оспіував нові ідеї та силою незламного духа вів свій народ „...до праці, щастя і свободи, де видно світло, де пахне воля, де ясніють вселюдські ідеали.“

За словами великого ерудита Миколи Шлемкевича, Іван Франко — це монументи внутрішньої правди Великої Людини, тому вони й від нас вимагають такої самої правди у підході до них.

Реформаторський дух Франка, втілений у постах вічного революціонера та вірного своєму призначенню каменяра, і по сьогоднішній час живе і діє у героях його літературної спадщини.

Герої ці — це символи творчої революції, яка нищила перестаріле й оформлювала нове життя шляхом освіти, братерства, любові, а не диктатурую тиранії людини над людиною, народу — над слабшими народами.

Збуди, о, Боже, своїм словом цей світ з важкої
дрімоти!
А хоч би й могутнім громом — збуди, безсильних
захисти.
Любови, братньої любові поміж народами нема.
Устами — всяк про неї мовить, але до дій — душа
німа.

Ти, розуме-бистроуме, порви пута віковії, що
скували думку людську!
Розrostи бажання волі, виплекай братерську
згоду,
поєднай велику силу!...

Не пора в рідну хату вносити роздор!
Хай пропаде незгоди проклята мара,
під України єднаймось прапор!

А на цьому прапорі ось-які величні кличі написав безсмертний Франко:

Дух! Наука! Думка! Воля!

Якщо прогресивна частина культурних народів у цьому ювілейному році в особі Івана Франка вішановує світочі вселюдських ідеалів; український народ — співця і борця за волю і суверенність України; дрогобичани — найбільшого сина Дрогобиччини, то зокрема я — в особі Івана Франка вішановую їй моєго славного односельчанина і з цієї причини хочу поділитись деякими спогадами про рідне село Івана Франка.

На згадку про Нагуєвичі, рідне село Івана Франка, мої думки летять у темінь подій із Першої світової війни, як зі страху перед москалями небувала тривога над селом залягла:

„...москалі йдуть, вони з одним оком, жінкам груди обгризають!“ Та це була лише фантазія, бо росіяни для населення були дуже добрими, особливо для дітей, а тогочасні клопоти й переживання і до тепер ще в пісеньках залишились:

„Ой, у тебе, цісароньку, срібні рукавиці,
через тебе, пісароньку, плачуть молодиці.

Мами плачуть за синами, жени — за мужами
а молоді дівчатонька — за паріоньками.

Ой, цісаре-цісароньку, цісаре Францішку,
пусти жовняра додому, хоч на одну нічку!“

Про тривогу й страх перед москалями читаємо у Франка:

„Тут, браття, йде таке на наші села, що швидко відходить нам байок.

— Що, що таке?

— Війна! Хіба не чули?

— Війна? Та з ким?

— Ну, звісно, з москалем.

— От нещастя наше! Москаль твердий, не встоять наші хлопці супроти нього. Наш цісар конче хоче з москалем побитись, та видить сам, сил замало має. От, він казав всюди голосити, що відтепер не буде так, як досі до війська брати та перебирати, а всіх загорне загалом — малих, що від землі лиш відросли, і дідів, що до землі вже хиляться, сліпих, кривих, безногих і горбатих, навіть — і дівок.“

Ще й дотепер у моїй пам'яті не затерся понурий образ від'їзду змобілізованих мужчин до Дрогобича — у них на виду сум могильний, в очах слози. Чотири-, п'ятирічним хлоп'ям я також переживав ті події в селі, бо й мої батьки тоді оплакували трьох своїх синів.

Їхня надія — „хто верне додому, той з золота п'є — не здійснилась. Замість України, Польща настала, а рідне село Івана Франка обернуто у сцену жахливих знущань: безконечні ревізії в селі, допити, арешти, каральні тaborи примусової праці, кінець-кінцем і „пацифікація“. Мужчин до непримінності били, під жінками й дітьми солома горіла, понад їхніми головами пролітали набої з карабінів машинових.

Пройшовши таку жорстоку школу „польського патріотизму“, нагуєвичанам тоді вже нічого іншого не лишилось, лише — „скачи, враже, як пан каже!“ „Розвози гній, ори поле, і сам стань, як плуг, як кінь, як гній!“

Про волю України — й не сни!“

У цьому національному, українському гор'ю лише надія, на поміч Божу та пророчі Франкові слова не дали падати духом Його рідному селу:

„Ори, ори й співай, Ти, Велетню, закутий
в недолі й тьми ярмо!

Пропаде пітьма й гніт, обпадуть з Тебе пута,
і ярма всі ми порвемо.

ВАЛЕНТИН БЕРЕЗА — ЖЕРТВА НЕВИКОНАННЯ ГЕЛЬСІНСЬКИХ УГОД

Газета „News-Press”, Fort Myers, Florida подала репортаж про нашого земляка, Валентина Березу.

Стаття під заголовком „Утікач вчиться жити на волі, але скучає за рідними“ описує життя Берези на Україні, його втечу і нарешті життя в США, спочатку в Нью-Йорку, а потім у Флориді.

Советський втікач, пише газета, який живе і працює тепер в окрузі Лі, Флорида, залишив свою країну в 1980 році. Всі сім років, що він тут є, він намагається уможливити переїзд своєї, дружини і двох дітей, до США. Однак все його зусилля зупиняють політика, бюрократизм, КГБ. Йому дуже рідко вдається контактуватися з родиною. Береза також турбується про здоров'я своєї дружини, бо каже, що вона в 1983 р. в результаті допитів КГБ мала серцеву атаку. Через те, що Береза втік, її звільнили з роботи, а дочку вигнали з університету.

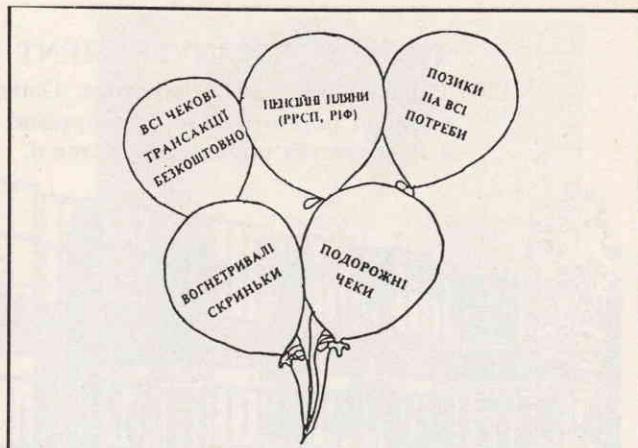
Кореспондент газети пише, що про повернення назад Береза не думає, але як би він це спробував, то автоматично дістав би 15 років ув'язнення, а тому, що був лейтенантом у Радянській армії, він певний, що реченець ув'язнення дістав би більший, може й смертну кару.

Береза живе у North Fort Myers з січня 1986 р., а з квітня цього року працює в окрузі Лі в Департаменті транспорту й інженерії, перевіряючи мости і виконуючи інші інженерні праці.

Почав свою втечу Береза з Югославії, де він подорожував на туристичну совєтську візу. Він спробував втекти до американського посольства, але був схоплений югославською поліцією і місяць сидів у в'язниці. Американське посольство й Об'єднані Нації добилися його звільнення і відправили його під прибрамим прізвищем до Західної Німеччини. Два місяці Береза був під опікою американців, а у вересні 1980 р. йому дали право переїхати на постійний побут у США.

Береза показав кореспондентові газети копії сотень листів, які він послав президентові, членам конгресу й іншим урядовцям, намагаючись дістати виїздину візу для родини. Один урядовець написав, що Береза є нелегальним втікачем і дуже сумнівно щоб советські чинники випустили його родину.

Не даром Ти в біді, пригноблений врагами,
про силу духу все співав,
Не даром Ти казок чарівними устами
його побіду величав.
Він побідить, порве шкарапущі пересуду,
і вільний, власний лан
Ти знов оратимеш — властивець свого труду
і в власнім краю сам свій пан.“ —

ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО КРЕДИТОВОЇ СПЛІКИ „СОЮЗ“
ВІДНОСНО ВСІХ ВАШИХ ФІНАНСОВИХ ПОТРЕБ,
І ВИ ОДЕРЖИТЕ КРАЩІ ВІДСОТКИ
НА ВАШІ ДЕПОЗИТИ,
ВИГІДНІ КАНЦЕЛЯРНІ ГОДИНИ,
І ЧЕМНУ ОБСЛУГУ!

КРЕДИТОВА СПЛІКА „СОЮЗ“

2299 Bloor St. West 406 Bathurst St.
Toronto, Ont., M6S 1P1 Toronto, Ont., M5T 2S6
Tel. 763-5575 tel. 363-3994

9:30 am-6:00 pm	Пон. Вівт.	9:30 am-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Середа	Закрито
9:30 am-8:00 pm	Чет. П'ят.	9:30 am-5:00 pm
9:00 am-3:00 pm	Субота	9:00 am-3:00 pm

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

2295 Bloor St. W
1094 St. Clair Ave W.
1304 King St. W.
Toronto, Ont.

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ
в крамниці

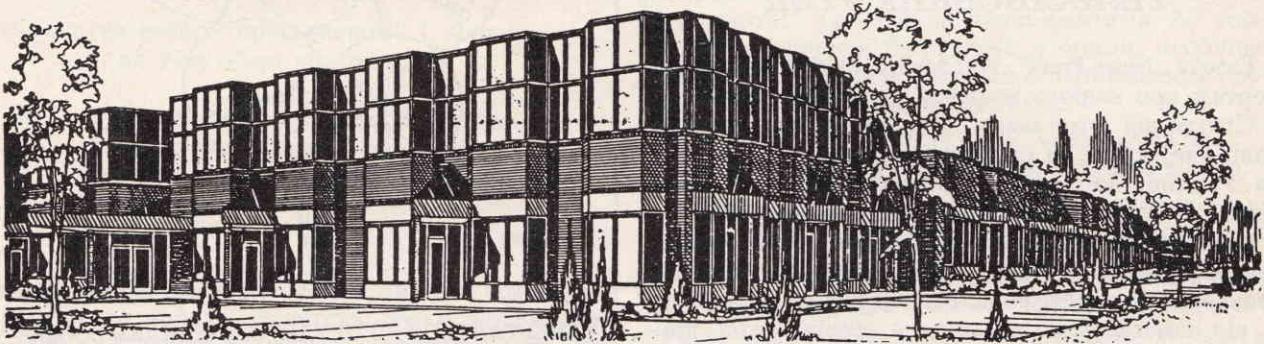
TRYPILLIA ARTS SHOP

також
QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS
якісну обслугу дає Іван Геречка
2285 Bloor Street W. Tel. 766-0113
Toronto, Ontario M6S 1P1

"PROMBANK" INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустриальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

Багато українців знають Березу з Нью-Йорку. Деякі допомагали йому влаштуватися на працю, шукали для нього мешкання, писали листи до сенаторів. Пам'ятають вони його вічно заклопотаного переїздом родини, в який спосіб переслати їм за прошення без якого вони не можуть дістати візи, як вислати пакунок, бо позвільняли їх з роботи, як повернути дочку назад до школи і багато іншим. Всі його зусилля в ділянці переїзду родини кінчалися тим, що він і всі хто йому допомагав діставали ввічливі відповіді від сенаторів і конгресменів, що вони стараються, але це тяжко, бо Березу вважають совети „зрадником“.

Інженер Береза не був упослідженій урядом СРСР, як багато з нас були. Він не був „куркульського“ походження, ані з „ворогів народу“, ні дисидент. Він закінчив Дніпропетровський будівельно-інженерний інститут Промислового і цивільного будівництва. Останній час мав посаду головного інженера Будівельного Тресту Черкаської області. Перед втечею дістав туристичну візу і подорожував по Югославії. Отже уряд йому довіряв інакше його б не випустили закордон. Але... Береза постійно слухав радіопередачі з закордону, читав про Гельсінські Угоди. Довідався про гуманну настанову Гельсінських угод в справі з'єднання з членами родин та прихильне ставлення держав-учасниць при розгляді прохань на видачу віз для відвідин.

Під враженням цих інформацій Береза вирішив покинути СРСР, думаючи, що не матиме великих перешкод стягнути родину, а в разі затримок матиме дозвіл на їхнє регулярне відвідування.

Однаке вийшло все цілком інакше. Береза за вісім років не тільки не зміг дістати візу на виїзд родини, або наладити відвідини, але не може навіть написати до них листа і переслати міжнародною поштою.

Минулого року вийшло доповнення Ради Міністрів СРСР — „Положение о въезде в СССР и о выезде из СССР“. Однією з причин заборони на виїзд в доповненні є те, що особа, яка запрошує родину

приїхати, перебуває закордоном порушивши порядок виїзду з СРСР. Заборона ця продовжується „до урегулювання обставин“.

Береза вийшав вісім років тому і цей закон не може до нього стосуватися, але навіть якщо СРСР вважає, що він також підлягає цьому закону, то йому повинні бодай скласти такі умови, щоб він міг „урегулювати обставини“. Як він може щось урегулювати, коли він навіть листа не може послати регулярно поштою? Цебто, листи він посилає, але родина їх не отримує, бо не відповідає на них.

„Може було б ліпше поїхати і відбувати кару, там би, може, відвідували Вас і писали листи до Вас на протязі ув'язнення?“ — питало Березу.

„Ні“, відповідає, „я б у тих умовах не вижив. Тут я живу і, може, колись побачу родину“.

Береза нікого не вбив, нічого ні в кого не вкрав, закордоном ніяких антирадянських акцій не переводив. Кають його тільки за те, що він захотів жити не в СРСР, а в США.

Чи не затяжка ця кара і чи не пора вже її зняти? Гельсінські угоди зробили велику шкоду родині Берези і самому Березі. Очевидно є більше таких випадків коли люди повірили цим угодам, згідно з їхнім духом діяли і потрапили в тяжкі ситуації з яких вийти не можуть, бо деякі держави видали закони, що уніважнюють ці угоди.

Так вийшло з Березою.

Mario's
HOUSE OF BEAUTY

tel. 762-9205

WE SPECIALIZE IN
FAMILY HAIRCARE & WAXING

Також короткотривалі завивки \$30.00
(різання окремо)

259 Scarlett Rd., Toronto, Ont. M6N 4K9

НА ТЕМІ МИСТЕЦТВА

МИХАЙЛО БОЙЧУК І ЙОГО ШКОЛА

Минулої осені на Україні відзначалося 105-річчя від дня народження видатного українського художника-монументаліста і педагога Михайла Бойчука, життя якого трагічно обірвалося півстоліття тому. Монументальні розписи майстра не збереглися. До нашого часу дійшли тільки деякі його ескізи й начерки, графічні аркуші. Але навіть ті поодинокі роботи, що залишились із багатою творчою спадщиною, а також свідчення тих, кому пощастило на власні очі побачити фрески художника, говорять про Михайла Бойчука як про талант світових осягів. Його мистецтво, яскраве, самобутнє викликало неабиякий інтерес і бурхливі суперечки ще за життя майстра. Продовжує хвилювати воно й наших сучасників.

Наприкінці 1987 року в Київському будинку художника була відкрита виставка фотодокументів з архівів родини Бойчука та його учнів. Відвідувачі мали змогу у фотокопіях ознайомитися з роботами бойчукістів. Тоді ж відбувся і вечір пам'яті Михайла Бойчука, якого заслужено вважають засновником нової школи українського монументального мистецтва.

Народився майбутній мистець 30 жовтня 1882 року на Тернопільщині в селі Романівка в бідній селянській родині. В сім'ї було п'ятеро дітей. Серед них брат Михайла — Тимофій (1896-1922 рр.), який також став видатним художником.

Михайло Бойчук здобув близьку художню освіту. Він вчився спочатку у Віденській академії, потім — у Krakівській, яку закінчив з медаллю. Ще студентом брав участь у художніх виставках. В 1906-1907 рр. вчився у Мюнхенській Академії мистецтв, а з 1907 року збагачував свій мистецький набуток у Парижі. Цікаво що в цьому західноєвропейському місті, яке славилося своїми новаторськими течіями, Бойчука цікавила насамперед класична спадщина, що зберігалася в Луврі. Уже у Франції у Бойчука були учні, з якими у 1910 році і мав спільну виставку. На їхні роботи відразу звернули увагу численні шанувальники прекрасного. Про напрямок, започаткований Бойчуком, відомий французький поет Г. Аполлінер писав: „Ця школа, що відроджує візантинізм, має значну кількість прихильників... У своїх невеличких картинах ... усі вони (бойчукісти — авт.) застосовують просту композицію, золоте тло, старанну обробку деталей“.

В 1910-1911 рр. Бойчук подорожує по Італії, вивчає твори епохи Відродження, знайомиться з технікою фрески, цікавиться питанням реставрації.

1917 рік Михайло і Тимофій Бойчуки зустріли у Києві. Михайла обирають професором Всеукраїнської Академії мистецтв, він стає керівником майстерні монументального малярства. Разом з такими видатними митцями, як Олександр Мурашко, Георгій Нарбут, Василь і Федір Кричевські, творить нове мистецтво.

Михайло Бойчук і дружина С. Налепінська

В 20-і роки монументалістика на Україні розвивалися бурхливими темпами. Бойчукісти оформлювали робітничі клуби, фрескові комплекси, ілюстровали книжки. У їхніх роботах пульсувало навколоєнне життя.

Михайло Бойчук учив своїх учнів ненавидіти реалізм, кон'юнктурну, національну обмеженість. Будучи людиною високої культури і широкого світогляду, він так визначав своє мистецьке кредо: „Я не ставив собі завданням створювати національний український стиль, я завжди дивився так, що образотворче мистецтво є інтернаціональна мова, яка не потребує перекладів. Це я можу ствердити тим, що в своєму методі навчав приглядатися, аналізувати і використовувати цінніші твори всіх народів і всіх епох, які були нам доступні, твори, що були достойні цього, як високі вклади в історію людської культури... Притому я не тільки звертав увагу лише на малярство, але на все образотворче мистецтво й архітектуру до самих дрібних речей широкого вжитку. Бо один рід мистецтва в часи високої культури тісно пов'язаний з другим, що безперечно, мусить бути у нас“.

Виховання на світовій класичній мистецькій спадщині вигідно вирізняло бойчукістів серед інших художників, які відмовлялися у своїй праці від творів минулого — чи то була візантійська ікона чи картини та скульптури Ренесансу. Для бойчукістів характерні монументальна урівноваженість композиції, ритмічність ліній, вишуканість, лірич-

М. Бойчук і А. Іванова.
Фреска „Селянська родина.“

ність, м'який колорит. Недарма критики 20-х років порівнювали їхній живопис з українською народною піснею.

Обираючи сюжети, Михайло Бойчук навчав своїх учнів уникати дрібних, випадкових тем, а узагальнювати людський досвід. Про те, що йому це вдавалося, свідчать монументальні композиції, зроблені бойчукістами, в клубній залі селянського санаторію поблизу Одеси.

Ці фрескові розписи були присвячені минулому та сучасному Україні. Особливо вражала фреска „Селянська родина“, створена М. Бойчуком та А. Івановою (зберігся кольоровий ескіз цієї роботи, що свідчить про її унікальність). На ній зображені три фігури — селянин з газетою, жінка з серпом та споном, дитина з книжкою. Це була не жанрова сцена, а образ широкого узагальнення, що символізувало нове життя на селі.

Наприкінці 20-х — початку 30-х років роботи бойчукістів стають предметом гарячих дискусій у пресі та мистецьких колах. Михайла Бойчука звинувачують у тому, що він „прослав“ революцію під іконами Софійського собору. І хоча центральна преса у 1929 році називає С. Налепінську та І. Падалку (учнів Бойчука) серед країн українських графіків, в іншій рецензії їхні твори трактуються як сумнівні і ворожі, а говорячи про „Портрет“ роботи І. Падалки, рецензент пише: „Знайоме обличчя. Де ми його бачили? Церковний малюнок, звісно. Марія Магдалина або якась інша свята“.

На таке повне нерозуміння монументального живопису Бойчук відповідав короткими листами, які друкувалися в газетах, даючи нищівну відсіч

критикам. „Нам дорікають, що ми однобічні у мистецтві, — писав М. Бойчук. — Якщо хто-небудь, не знаючи дороги, тупцюється на одному місці, кидається на всі боки, — це „різnobічний“... Але якщо хтось, відкривши певний шлях, рішуче прямує ним, він несхибно йде в один бік. Так і ми: доки хто-небудь з нас стоїть на одному місці, до того часу він буде „різnobічний“, проте, як тільки ми переконуємося і бачимо, куди прямувати, стаємо на певний шлях, тоді ми рішуче прямуємо в один бік“. „Я заявляю, що всі зусилля зіпхнути мене в болото реакції, звідки б вони не походили, будуть марні“, — сказав він під час одного іх своїх виступів.

Незважаючи на важкий моральний клімат, Михайло Бойчук продовжував працювати. Разом із своїми учнями він створює монументальні розписи у харківському драматичному театрі. Збереглися фотознімки з фресок та підготовчих картонів, виконаних його учнями, — „Дніпрельстан“ В. Седляра (художника, який вдало проілюстрував „Кобзар“ Т. Шевченка), „Відпочинок“ І. Падалки, „Фізкультура і спорт“ О. Павленко. М. Бойчук створив велику композицію „Свято врожаю“.

Фрески харківського театру стали останніми роботами М. Бойчука, В. Седляра й І. Падалки. 1936 року їх було заарештовано, а згодом — страчено. Так трагічно загинули талановиті майстри, творчість яких довгі роки не була належно поцінована, а згадувалася лише у негативному плані.

Сьогодні художній метод Михайла Бойчука переживає ренесанс. Відбуваються персональні виставки його учнів (у Львові та Москві з успіхом експонувалися роботи Антоніни Іванової та Оксани Павленко), досліджується спадщина художника, планується видання його біографії. Світле ім'я Михайла Бойчука, який любив рідну землю і ніколи не зраджував своїм естетичним ідеалам, реабілітоване. Його мистецтвом і сподвижницьким життям пишається український народ.

О. Грицюк

І. Падалка. Фотограф.

ВРАЖЕННЯ З ВИСТУПУ АНСАМБЛЮ ВІРСЬКОГО

Лист до св. пам'яти Пані Марії Пастернакової

Високоповажана і Дорога Пані Добродійко!

Минає майже п'ять років від часу, коли Ви відійшли від нас, та часто згадую Вас, особливо як мова про танок, а тим більше, як відбувається танкова імпреза. Цим разом це був виступ Українського Державного Ансамблю Танку ім. Вірського, 11 лютого ц.р. у Вашингтоні (D.A.R Constitution Hall). Ця подія декілька день не давала мені спокою і примусила мене поділитися з Вами враженнями, так як колись, протягом довгих років, я це робила. Та цим разом Вашої дуже бажаної і очікуваної відповіді, очевидно, не буде...

Після довгій перерви, протягом якої відійшов у вічність Майстер, творець цього ансамблю і його репертуару, мені знов прийшлося побачити твори Його — скарб сценічних українських танків. Недавно призначено нового мистецького керівника цього ансамблю, Мирослава Вантуха. Довідуємося, що його призначили на це місце тому, що він тримається зasad Майстра Вірського і не вводить ніяких іновацій, як це пробували робити інші. Та очевидно, що кожний ансамбль мимоволі відзеркалює індивідуальність свого мистецького керівника і деякі зміни приходять з часом і обставинами. Не даром колись висловився тепер вже також покійний Баланшін, що його хореографічні твори очевидно будуть далі виконувати, як його не стане, та вони будуть дещо інші, як за його життя і керівництва.

Та повертаючись до виступу київських гостей — яке зворушливе враження за першим разом зробила на нас поява дівчаток з рушниками і їхнє: „Ми з України!“ Цим разом у мене особисто зворушення зовсім не було, та не з вини ансамблю! Приємно було по довгій перерві побачити цей твір у його первісній формі та у виконанні першорядних артистів танку. Біда, що у нас на еміграції майже усі аматорські танцювальні ансамблі розпочинають свої виступи оцім гарним звичаєм вітаючи гостей-глядачів хлібом-сіллю, не усвідомлюючи собі, що не вимушена і ніби самозрозуміла грація професіонально вишколених артисток — це результат колосального вкладу роботи, крім вродженого таланту. Та остаточно ряд молоденьких, гарних дівчаток, як подивитися на них заплющивши очі на деякі недостатки, річ не страшна. Але взявши під увагу, що ми маємо від „Ми з Нью-Йорку“ до „Ми з Усіх-осередків-де-живуть-Українці“ безконечну кількість імітацій і варіацій на тему цього твору?!

„Дев'ятка“ — народній кадриль з села Межибожі (Хмельницької обл.), гарно і стримано виконаний. Далі „Плезунець“, що виконується на безперервній

присядці і завжди викликає бурю оплесків, та як завжди, не з тих причин що належиться. З наших аматорських пописів знаємо, що вистачить танцюристові піти на присядку, як залі починає плескати і ревіти (вибачте за вульгарний вираз!).

„Березнянка“ — закарпатський весільний танок, а після нього іде „Змагання“ чи „Українські парубки“; назуву цю я б переклала на американський говір “horse play”, а по нашому „Парубоцькі витівки“. Цей танок називається тепер „Українські парні“. Для мене вже в цій стадії програми показ уміlosti у присядках та інших штуках „спеціалістів“ ансамблю викликає почуття пересичення і втоми від того, не кажучи вже про той факт, що пригадуються мимоволі слова В. Верховинця на тему чисто технічних трюків, які танцюрист уважає потрібним показати „...глядачеві або, вірніше, недалекозорій юрбі...“¹⁾

З великою приемністю дивлюся на „Вишивальниць“, тепер названих „Рукодельницамі“. Скільки краси і грації в гармонійних рухах цього дівочого танку! Єдиним дисонансом для мене було ліричне сольо в оркестрі „гармошки“, такої чужої для нашого фольклору.

Після цього приємного і спокійного вражіння, приходить черговий контраст мужеського танку. „Запорожці“ були завжди одним з моїх улюблених творів. Прецизно виведені військові вправи у повному виряді з списами і друга частина — дозвілля — з гумористичною парою старих запорожців сприймалася як ілюстрація двох аспектів запорозького характеру і життя — серйозних, здисциплінованих воїнів і веселих, з почуттям гумору, людей. Цим разом друга частина затерла враження першої надмірним гамором, якого я аж ніяк не пригадую в раніших виступах.

Новий мистецький керівник ансамблю у програмі запрезентуваний два рази. Друга частина концерту починається груповим карпатським танком, який робить гарне враження і не відчувається в ньому надміру пописових трюків. Це жива, весела, приємна картина з мистецької рідніх Карпат. В цьому танку беруть участь три групи: гуцули, буковинці і закарпатці.

Нетерпільно чекаю на „Шевчиків“ — твір, якого я попередні рази не бачила. Знайомий він мені з опису В. Верховинця, а в програмі зазначено, що Вірського навчили танцювати цей танець у селі Кропивна під Києвом. Який прекрасний майстер-шевчик, яким добродушним гумором просякнута вся його постать! На думку приходить запитання: чи це залишок колишніх цехових танців, які колись у наших містах виконували? Це запитання мене завжди цікавило, та немає як його дослідити.

Далі маємо нагоду побачити другий твір нового керівника: „Ти Россія моя!“ ...Англомовна приповідка каже: “He who pays the piper, calls the tune.”²⁾ Загально здана річ, що в Радянському Союзі не тільки мистецький керівник і хореограф вирішує справу репертуару ансамблю. У всіх виступах українських ансамблів, які гостювали у США, в

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

PHONE: 763-7333

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІРЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

програму завжди включений хоч один російський танець. З того виходить, що правила роботи в Радянському Союзі міняються залежно від республіки. Я не бачила в народніх ансамблях Вірменії і Грузії російських танців, не кажучи вже про ансамблі сателітних держав як Чехії, Словаччини та інших.

Російський танець був виведений з максимальною увагою у всіх його аспектах, включно з новими костюмами (для турне по США?) — у програмі-брюшурі де описуються усі танки і подають фотографії бачимо той танок удалеко скромніших костюмах. „Ти Россія моя“ починається з елегантного, граціозного боярського танку. Розкішні довгі суконки прилягають до стану, широка спідниця прикрашена вишивкою у шляхетних кольорах з старим золотом (не дешево-бліскучим, як матеріал шараварів в українських танцях), „кокошніки“ сяють ніби з справжніх брильянтів, руки з білими хустинками вершина делікатності, і плавно, як лебеді, рухаються боярині по сцені... Друга частина „девіци красавіци“ і „парні“ — живий танок і очевидно у хлощів багато пописових присядок, і т.д. В цілому танці костюми не лише бояринь, але і дівчат в коротких спідницях та хлощів біло-сині. В програмі написано (вільний переклад): „Вантух починає оці традиційні російські танці граціозним танком жінок, що підкреслює красу і шарм українських дівчат... Синій і білий кольор костюмів символічні, їх можна часто побачити в українському краєвиді — білі берези на тлі снігу, сині річки і неймовірно синій присмерк.“⁽³⁾

Закривши на хвилину очі і з вдячністю подивившися на оркестру (вдячність за те, що зрештою хоч на короткий час замовкла), бачу перед очима зовсім іншу картину — частину мрій моєї молодості — баль в гетьманському дворі! Так мріялось мені колись. Для мене це була недосяжна мрія, та, може, колись, для когось стане дійсністю? Повертаючися знов до дійсності — в підсумку не можна не мати жалю — виходить, що лише в Росії може бути елегантія і витонченість — а наші танці се-

лянські, і очевидно цілий народ такий. Ніде правди діти, що і у нас на еміграції багато людей уважає, що крім села у нас ніколи нічого не було. Лиш зовсім недавно почали наші жіночі організації цікавитися нашою історичною ношою, а інші аспекти історичного побуту далі не заторкнуті.

Решта програми складається із знайомих мені творів: Ляльки („Під вишнею“), нові чоботи („Чумазькі радості“) дають нагоду побачити драматичні і гумористичні таланти членів ансамблю. Між цими двома „Яблочко“ — день в житті знаменитої „китобийної флоти“. А на закінчення, очевидно, „Гопак“ (як сказано в програмці — не „Гопак“) — інтенсивний рух, голосна музика і крик танцюристів! Дай Боже витримати! Оце останнє введення — крик — „уліпшення“ нової ери ансамблю, типове для російських танців, а не наших. Ще одно таке явище — це продовження павз між окремими частинами танків, що практикують деякі артисти естради в Радянському Союзі, але це „уліпшення“ — дуже нерафіноване запрошення глядачеві плескати — для ансамблю такого рівня як київський являється лишень „здешевленням першорядного виконання.

Яке загальне враження залишилося від цього концерту? Сумнє! Ті, що підготовляли і укладали програму цього турне видно розраховували на не-поінформованого глядача — оголомшити його голосною музикою, неймовірно віртуозними трюками і тим здобути якнайбільший успіх, та фахова критика видно не захоплена. Пересічний і нижче пересічного глядач зареагував так само, як наш глядач на аматорських імпрезах. Ні грація, ні витончене виконання „не доходить“, а чим вище виконавець скочить, чим ширше замете шараварами підлогу, тим більші оплески і захоплення. Коротко — реакція відповідна для цирку, а не танку.

Не даром я вагалася, чи йти на цю імпрезу чи краще зберегти шедеври Вірського так, як вони роками зберігалися в моїй пам'яті. Крім цього не хочу загадувати минулого, а цей виступ пробудив

багато задумів, фантазій і мрій, які й так ніколи не можна буде зреалізувати.

Так хотілося з Вами поділитися враженнями, Пані Добродійко!

Ваша, як завжди,

Оксана Вікул

¹⁾ В. Верховинець: **Теорія народного українського танка**, стор. 63.

²⁾ Переклад: „Той хто платить музикантам, вибирає методію.“

³⁾ Virsky's Ukrainian State Dance Company book, p. 17

ДУМКИ ПРО МИСТЕЦТВО (ІІ)

ДІТИ Й МИСТЕЦТВО

Багато дітей виявляють сильний нахил до рисування та малювання.

Здібність деяких дітей відзначатися у рисуванні спонукала мене заняться серйозною студією „як дитина вчиться“.

Я зорганізував групу 25 дітей від 6 до 16 років. Через чотири роки двічі в тиждень під час літа ми мали кляси рисування. Я їм давав прості інструкції у навчанню бачити й координувати око з рукою. Кожний предмет був зредукований до ліній, які йшли вертикально або горизонтально, та ліній під якимсь кутом. Рисуючи, кожна дитина мала періодично себе перевіряти, щоб бути певною, що лінії були правильні й ішли у належному напрямку. Таким способом рисування стало простим до зрозуміння й діти скоро перейшли від рисування лежачих на підлозі пуделок, до рисування сусідських хат.

10 — 12-тирічних дітей було найлегше вчити. Стать не грава ніякої ролі. 6 і 7 річних було найтяжче вчити через те, що вони рисували, не спостерігаючи й не перевіряючи себе, а „зі знання“. Дитина подивиться на предмет, огляне його головні прикмети і, більше не дивлячись, — рисує. Поки предмет — це щось знайоме, як їхня власна хата, дитина знала, що були входні двері, кілька вікон та гараж, то з її рисунком ще можна було згадитися. Але коли дитина мала запримітити перспективу, й надати лініям певний нахил, то ця група дітей мала в цьому великих труднощі.

15 — 16-тирічні мали іншу проблему. Вони були занадто свідомі самих себе. Замість дивитися на предмет і рисувати згідно з моїми вказівками, вони думали про себе й про те, що я про них подумаю якщо вони зроблять помилку. Всі їхні рисунки були настільки егоцентричні, що вони тратили головну ціль.

Висновком моїх студій було те, що кожна дитина може навчитися рисувати і малювати. Дехто може опанувати справність так добре, що рисування може стати його другою натурою, й це найвідпо-

відніший час дитині поважно цікавитися розвива- тися у ділянці мистецтва.

Щоб стати мистцем — абсолютно потрібно розвинутися емоційно й духовно. Мистецтво, як вислів почувань мистця і його впливу на інших, вимагає особистої зрілості і знання психології та філософії людини. Навіть при малюванні краєвиду, не краєвид буде дивитись на малюнок, а люди з певними почуваннями й своєю власною філософією. Малюнок мусить бути їм зrozумілій, і якраз це та точка, зрозуміння публіки, яку мистець мусить мати за- вжди на думці.

Дитина дуже часто може стати вправною у рисунку, але не може опанувати мистецтва. В деяких інших ділянках є інакше, наприклад в театральнім мистецтві дитина може грati як і доросла людина. Також грati на піяно, співати, або танцювати. Тут також є потреба вироблення вищих почувань та емоцій, але все ж таки немає потреби творчості, яка вимагає такого знання людства, як у творчому мистецтві, — малярстві і музичних композиціях.

Якщо ми порівняємо виконавче мистецтво з творчими мистецтвами, то запримітимо, що творчі мистецтва є доміновані зрілими людьми, часто старшого віку, коли у виконавчих мистецтвах вік на грає такої ролі.

Я думаю, що дітей треба заохочувати всячими способами рисувати та малювати. Я вірю навіть, що кожна дитина мусить рисувати й малювати від початкової школи до закінчення середньої освіти, як це робиться у багатьох розвинутих країнах світу. Але діти, які рисують та малюють — це ще не мистці.

Мистець є особа, яка не тільки навчилася рисувати та малювати, але проводить ціле своє життя при своїй професії, викарбовуючи собі місце творця чогось нового, захоплюючого та переконливого. Кожна людина може навчитися малювати, але не кожна може творити. Кожній людині треба знати як рисувати та малювати. Це дає їй можливість знати і розуміти, як мистець працює. Це створить умови, де кожна людина зможе оцінити добрий малюнок через добре розвинене знання мистецтва, але не знання про мистецтво, як це часто трапляється на курсах „оцінювання мистецтва“.

Юрій Мошинський

Alfred Leather Sheepskin and Fur Co.

162 SPADINA AVE. (at QUEEN)

TORONTO, tel. 366-0091 Юхим Зіллок

ВЕЛИКИЙ ВИБІР:

— Кожухів, хутер і шкіряних виробів.

*Вже 16 років на одному місці служимо
українській громаді! Найвищої якості товар*

*Перед тим, як купити хутро чи кожух,
порівняйте наші ціни і якість!*

Шиємо до міри без додаткових коштів.

- Великий вибір вигідного і модного взуття
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

— ROMIKA — SALAMANDER — LA VALLE
— GALLUS — ORTHOPAEDIC SHOES
ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2218 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ
- 212 Mavety Street
- ГУСЛЯНКА
- TORONTO, ONTARIO
- ВІЛИЙ СИР
- Tel: 766-6711
- СМЕТАНА

У СЕ СМАЧНЕ,
ДОБРОЯКІСНЕ!

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ

DANYA

FASHION SHOPPE

2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4
Телефон: 766-4511

ГОВОРIMO ПО-УКРАЇНСЬКИ

Bus. 366-4433
Res. 259-4778

Louis Kallinikos & Sons Inc.

DESIGNERS AND CREATORS OF FINE FURS
RESTYLING • REMODELLING • REPAIRS
Дуже умірковані ціни

825 Queen St. W. Toronto, Ont. M6J 1G1

НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

Віктор САБАЛЬ

СТАН УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ОЦІНЦІ ІВАНА ДЗЮБИ

Ситуація української національної культури в сучасній Україні є справді межова, а української мови — прямо трагічна. Це вислід не тільки нашої безодержавності, але й послідовної політики ніщення української культури різними методами русифікації. І тут не грає ролі чи ця політика була диктована в ім'я комуністичної ідеї, чи практикувалась з мотивів монтування монолітної великороджави. Процесам свідомої русифікації дуже сприяла політика переміщування населення, зокрема масове насаджування росіян у важливі індустріальні центри України. Про ці справи інформує тепер широко українська радянська преса. За панування попередників М. Горбачова таку інформацію влада оцінювала як „антирадянську пропаганду“ і за неї карали. Сьогодні можна принаймні про це говорити й писати, і це вже поступ.

У 4-му числі київської газети „Культура і життя“ за 24 січня 1988 р. надрукована довга стаття Івана Дзюби „Чи усвідомляємо національну культуру як цілість“, у котрій автор славнозвісної книжки „Інтернаціоналізм чи русифікація“ змалював незавидну ситуацію поодиноких ланок української національної культури та брак координації поміж її окремими галузями.

Політика сталінсько-брежнєвської негації національних культур була спрямована проти розвитку національних культур неросійських народів, на користь російської культури теж в неросійських республіках, зокрема в Україні. Про це пише Іван Дзюба так: „...культурну ситуацію на Україні можна зобразити у вигляді трьох концентричних кіл. Перше, найбільшого радіюса, — вся культурна даність, уся сума фактів, що побутують на Україні, або надходять до неї. Друге коло, трохи меншого радіюса, — вся культура, що твориться в Україні. Третє, ще менше — власна українська національна культура... Скрізь в Україні національна культура функціонує сьогодні в сусідстві з російською культурою, в оточенні російської культури, у діалектичній взаємодії з нею, в тому числі і з російською культурою, яку творить на Україні російське і українське населення. При чому, подекуди, особливо у великих містах, основний тонус культурному житті дає російська культура, а не українська...“.

Тут треба пригадати читачам, що нині в Україні, головно в великих містах, живе приблизно 12 мільйонів росіян і домінуючою в них є російська мова. Така ж ситуація і в столиці України Києві, де більшість українського населення пристосувалась до мовного режиму меншості. Іван Дзюба продовжує: „...ми мусимо визнати, що сьогодні україн-

ОРГАНІЗАТОР НАЙДЕШЕВШИХ, БЕЗПОСЕРЕДНІХ
ЧАРТЕРОВИХ ЛЕТИВ ДО ПОЛЬЩІ — 1988 —
ЛІТАКАМИ ПОЛЬСЬКИХ ЛЕТУНСЬКИХ ЛІНІЙ **LOT**

ТОРОНТО — ВАРШАВА	Ціни	ВАРШАВА — ТОРОНТО
ЛЮТИЙ 10,21	567.00	ДОВІЛЬНІ ДАТИ ПОВОРОТУ
БЕРЕЗЕНЬ 13, 20, 30	653.00	БЕРЕЗЕНЬ 13, 20, 30
КВІТЕНЬ 6, 13, 20, 24	629.00	КВІТЕНЬ 6, 13, 20, 24
ТРАВЕНЬ 1, 8, 15, 22, 29	776.00	ТРАВЕНЬ 1, 8, 15, 22, 29
ЧЕРВЕНЬ 1, 5, 8, 12, 15	809.00	ЧЕРВЕНЬ 1, 5, 8, 12, 15, 19, 22, 26, 29
ЧЕРВЕНЬ 19, 22, 26, 29		ЛІПЕНЬ 3, 6, 10, 13, 17, 20, 24, 27, 31
ЛИПЕНЬ 3, 6, 10, 13, 17, 20, 24, 27, 31	873.00	СЕРПЕНЬ 3, 7, 10, 14, 17, 21, 24, 28, 31
СЕРПЕНЬ 3, 7, 10, 14		ВЕРЕСЕНЬ 4, 7, 11, 14, 18, 25
СЕРПЕНЬ 17, 21, 24, 28, 31		ЖОВТЕНЬ 2, 9, 16, 23, 30
ВЕРЕСЕНЬ 4, 7, 11, 14, 18	777.00	ЛИСТОПАД 13, 27
ВЕРЕСЕНЬ 25		ГРУДЕНЬ 4, 11, 18, 21
ЖОВТЕНЬ 2, 9, 16, 23, 30	639.00	СІЧЕНЬ 4, 19 (1989)
ЛИСТОПАД 13, 27	579.00	Діти нижче 12 років — \$567.00
ГРУДЕНЬ 4, 11	769.00	ДОДАТКОВІ КОШТИ:
ГРУДЕНЬ 18, 21	809.00	Забезпечення — \$25.00
СІЧЕНЬ 4, 19 (1989)	567.00	Оплата летовища — \$20.00
		ДОЗВОЛЕНА ВАГА БАГАЖУ 30 кг.
		ПЛЮС РУЧНИЙ БАГАЖ

POLISH AIRLINES

ПРОСИМО НЕ ВІДКЛАДАТИ І ВЖЕ ТЕПЕР
РЕЗЕРВУВАТИ МІСЦЯ В ПЕКАО ТРАВЕЛ, Тел (416) 588-1988

ська національна культура — це культура з неповною структурою. По-перше, тому, що ряд її ланок послаблено, а деяких взагалі немає. По-друге, тому, що українська мова не виконує всіх своїх суспільних і культурних функцій, а національна мова — все ж таки становить хребет національної культури; навіть невербалальні, несловесні мистецтва через ряд опосередкувань все-таки пов'язані з мовою, з уявленнями оформленнями мовою, і навіть із самим звучанням мови. Та й взагалі — коли цілі прошарки людності вже не користуються українською мовою, це ж колосальне збіднення змісту українського мовлення, зниження його інтелектуального і духовного потенціялу, тобто, зрештою, і вихолощення української національної культури (...) Почнемо з політичної культури як однієї з найважливіших. Ми маємо українською мовою ряд загально-політичних видань — республіканські

та інші газети. На жаль, впродовж останніх десятиліть ситуація поступово погіршувалась. Дедалі більше політичної та суспільної літератури видається вже не українською мовою, не українською читається дедалі більше вузлових курсів суспільних наук, не українською чиниться політичне життя на всіх рівнях, не кажучи вже про масову політичну освіту. Якщо в 20-30-і роки наші політичні діячі не тільки вносили політичну свідомість у маси народу українською мовою, але й оперували категоріями української культури й історії, то сьогодні ця традиція втрачена...

Важливим складником нашого духовного життя став величезний потенціял української науки, її успіхи і здобутки можуть бути предметом нашої національної гордості. А такі її постаті як Глушков, Амосов, династія Патонів, раніше О. Богомолець, ставши об'єктом художнього або нарисово-документального зображення в українській літературі, зробилися б і образами певного морально-естетичного значення... Але, на жаль, деякі прикрі обставини, що особливо розвинулися в останні десятиліття і відчутно знизили національно-культурний аспект української науки — це насамперед переведення майже всіх наукових журналів з української на російську мову... Ще не так давно, народжена на хвилі могутнього культурного під-

Просимо всіх передплатників зазначувати на що призначенні гроші, які вони присилають. Просимо також, по можливості, слати всі оплати чеками або грошевими переказами, а не готівкою.

Адміністратор

- Спальні
- Іdalyni
- Вітальні
- Домашні прилади
- Матраци
- Софи
- Декоративні вироби

1995 Dundas St. E. Mississauga, Ont.

(1 km W. of Hwy 427) Tel. 624-4411

Власники запрошуєть Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

несення народу Академія наук УРСР була мозковим центром, генеральним штабом української національної культури, нині цю належну їй роль Академія наук втратила і навіть не помітила цього...

„Чому ж не мовознавці, а письменники, хоч і з запізненням, піднесли мовне питання на державно-політичний рівень і далі несуть на собі його головний тягар? Чому ж не архіектори й історики — за кількома персональними винятками — становлять „ударну силу“ тієї громадськості, яка бореться за збереження історичних пам'яток, популяризує відповідні знання? І чому філософія як репрезентант, узагальнювач і гарант духовного життя суспільства, не дає концепції нашої культурної спадщини, не опислює узагальненого образу нашої культури як цілості?.. Що виходить, коли мистецтво сліпє і глухе до землі, на який хоче себе утвердити, бачимо на прикладі сучасної архітектури. Власне архітектура в нас наче якось і взагалі випала з поняття національного мистецтва. Фактично її просто ототожнили з поточним будівництвом... Навіть на прикладі забудови Києва ми бачимо, як ігнорувалися національні традиції, як заплющували очі на ландшафт та історичні пам'ятки, не кажучи їх нищення...“

Іван Дзюба зайняв виразне становище теж щодо літератури, він пише: „...Взаємопов'язаність різних мистецтв особливо наочно виступає в їхніх стосунках з літературою. Саме вона тримає найширший „фронт“ взаємодії з іншими мистецтвами, саме до неї найбільше запитів та претензій від них. Тим більше, що сьогодні українська література недостатньо живить інші мистецтва ідеалами, мотиваами, сюжетами, текстами, і представники цих мистецтв мають рацію у своїх претензіях, хоч вони тут обопільні. Адже якби з їхнього боку було більше зацікавленості і солідарного розуміння, — вони більше знайшли б для себе в українській літературі. Візьмімо театр. Режисери нарікають на брак сучасних п'єс. Це так. Але ж і М. Куліша не ставлять, і І. Кочергу, і М. Ірчана, і Я. Мамонтова..., мабуть, і з сучасної української літератури можна було б щось знайти. Адже йшла на львів-

ському самодіяльному театрі „Мета“ „Маруся Чурай“ за романом Ліни Костенко, і з успіхом йшла, поки її не зупинили (знову ж оці „культуртрегери“ півночі — В.С.). Нарешті як тут не згадати про те, що український театр досі ще не знайшов ключа до поетично-філософської драматургії Лесі Українки... Щодо кіно. Всі ми пам'ятаємо близькі успіхи, якими ознаменувалося звертання талановитих кіномистців до Коцюбинського, Стефаника. На жаль, піднесення українського кіно було зупинено. Але ж є ще не безінтересні для кіно І. Чендей, А. Дімаров, Б. Харчук, Вал. Шевчук, В. Дрозд, В. Яворівський. Здається, що при зацікавленій увазі та вболіванні за українську національну культуру можна було б і в їхніх, і у творах інших українських авторів знайти і теми, і образи, і ідеї... Або таке: наближається ювілей Т.Г. Шевченка. Жоден з українських кінорежисерів не готовує художнього фільму присвяченого Шевченкові. Знов таки, немає сценарія. Але ж є Шевченко, Лесь Курбас не чекав сценарій, а поставив „Гайдамаків“. І. Кавалерідзе створив „Коліївщину“..., мені здається справа тут — щодо Шевченка — не тільки в сценаріях. Справа в тому, що бракує бачення і розуміння його духовної насущності для нашої доби...“

Іван Дзюба пропонує конкретні, в тому й державні, заходи, щоб протидіяти розпорощеності української національної культури. Звичайно, йдеться тут не тільки про потребу координації дій її поодиноких ланок, але й передусім про поглиблення і приспішення розвитку окремих галузей національної культури. Найпекучішою справою є конечність змагання усіх патріотичних сил українського народу за права української мови як державної мови в СРСР, за належне їй місце в дитсадках, школах, вузах, наукових установах, урядових закладах тощо.

Ми тут за межами України не кваліфіковані давати поради тим, що там живуть і діють. Але всі ми знаємо, тут і там, що рішення щодо усунення теперішнього ганебного шкільного закону лежить

в руках центру в Москві, а не в Києві, і тому кочетна акція широких верств українського населення з домаганням відновлення прав української мови в усіх сферах життя республіки. Бо і в період гласності Москва не змінить своєї дотеперішньої політики мовою і культурною русифікації, особливо в дитсадках і школах, без тиску широких кіл українського народу, зокрема його багатомільйонової інтелігенції (інтелігенцію Горбачов хоче зискати для справи економічної перебудови, як противагу реакційній бюрократії). Обнадійним є факт, що побільшується число українських культурних і громадських діячів в обороні української мови й культури, але це ще не масовий рух, як наприклад у Вірменії чи Прибалтиці. В Україні народ все ще мовчить, а інтелігенція в значній більшості її надалі живе в психозі страху, непевна, що принесе будучина: більше гласності і суспільної лібералізації, чи нову брежневщину, а з нею нові погromи української національної інтелігенції.

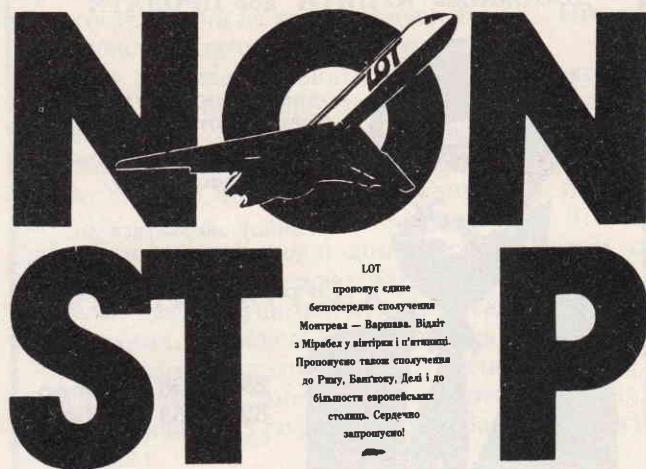
На думку автора цих рядків, з дальшим розвитком горбачовської гласності зростатиме теж суспільний рух за демократизацію і права української мови, української національної культури. Нині ситуація в Україні дуже важка, але вона не є безперспективна. По-перше, активність українських культурних діячів постійно поширюється і мобілізує патріотичні елементи народу. По-друге, — і це основне — успіх політики економічної перебудови залежатиме від успішної мобілізації широких суспільних сил, особливо російської республіки, а це в свою чергу залежатиме від поширення і поглиблення політики і децентралізації у всіх республіках СРСР.

В дальному розвитку, в напрямі загальної суспільної лібералізації і демократизації, гримиме вирішальну роля зрост продуктивних сил суспільства (розвиток економіки, зрост життєвого рівня мас, а за тим зрост домагань задоволення культурних потреб, громадських свобод тощо), подібно як це було в розвитку Європи від абсолютизму до парламентарної демократії.

Покищо немає в СРСР явної опозиції до політики Горбачова, державна рація диктує колективному керівництву шукання виходу із затяжної кризи, що її головним джерелом є екстремно централізована сталінсько-брежневська система. Але доля Горбачова і його спроб реформ залежатиме від того, чи вдасться йому осiąгнути видні економічні результати, що можуть прийти лише в наслідок величезних зусиль, часу і суттєвих перемін в системі історичного деспотизму. І що б не писали наші патріотичні максималісти, поки що, горбачовська політика перебудови є її нашою єдиною шансовою перемін нестерпного статус-кво.

Так думають ті, що там живуть і діють.

**ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ
ПОСЛУГУ СВОІМ РІДНИМ ТА ПРИ-
ЯТЕЛЯМ, ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НІХ
ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!**

LOT
пропонує єдине
безпосереднє сполучення
Монреаль — Варшава. Відліт
з Мірабел у літієрах і п'ятниці.
Пропонуємо також сполучення
до Риму, Бангкоку, Дейр і до
більшості європейських
столиць. Середчно
запропонуємо!

За близчими інформаціями телефонувати
в Монреалі:
(514) 844-2674

в Торонто
(416) 364-2035

POLISH AIRLINES
LOT
1000 Sherbrooke St. West
Suite 220
Montreal, Que. H3A 3G4
Phone Montreal (514) 844-2674 Toronto (416) 364-2035

ASTRAL Tel:
(416) 763-1093

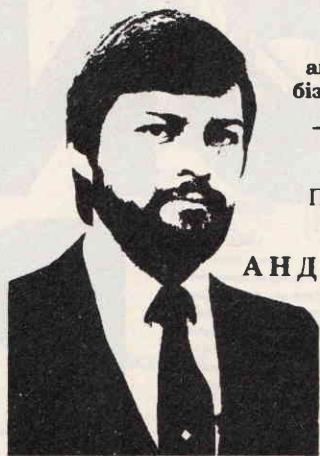
MEAT PRODUCTS LIMITED
Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

**2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6**

БІЛЬ У СПАДОК

ДОПОМОЖУ КУПИТИ або ПРОДАТИ

апартаменти, будинки,
бізнеси, котеджі і фарми
— Безкоштовна оцінка
вашого дому.

Прошу звертатися до:

АНДРІЯ ЛАТИШКА

236-2666 — бюро
620-4953 — дім

R. CHOLKAN & Co. Ltd, Realtor

5302 Dundas St. W., Toronto, Ont., M9B 1B2.

ПЕТРО НАУМЧУК
досвідчений представник фірми

Tel:
236-1011

3200 BLOOR ST. WEST at ISLINGTON SUBWAY
ГАМБЕРВЮ — ТОРОНТО

продажає Вам нове або вживане авто,
полагодить позику, гарантію тощо.

З Петром Наумчуком можна порозумітися
українською мовою, Увечорі телефонуйте: 251-7525

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІБ

та інші печива випікає
Українська пекарня

THE FUTURE BAKERY

власниками якої є Родина Вжесневських

— можна набути також ріжні українські
страви у нашій каварні
— борщ, вареники, голубці і т.д.

735 Queen St. W., Toronto, Ont.

Tel. 368-4235

відкриті 7 днів у тижні!

За офіційними даними Міністерства освіти УРСР на 1 січня 1987 року в республіці функціонувало 22 тисячі 800 дошкільних закладів, де виховувалося 2 мільйони 600 тисяч дітей. З їх загальної кількості 11 тисяч 300 дитсадків працюють з українським мовним режимом, дітей у них 642 тисячі.

Тут неважко спостерегти, що кількісно українських дитсадків менше майже удвоє, а число дітей у них не складає навіть четвертої частини, тобто їх усього 24 процента. Чому ж така невідповідність? Розгадка, хоч і прихована, криється далі. „Питання українського мовного режиму постійно перебуває на контролі Міністерства освіти УРСР. Аналіз показує, що в республіці кількість дитсадків з українською мовою навчання за три останні роки збільшилась із 47 у 1984 році до 49 процентів у 1987 році...“

Чого ж нам ремствувати? Мережа ж українських дитсадків зростає... Але саме в такому зростанні й криється застаріла міністерська метода: все виставляти у вигідному для себе свіtlі, творити атмосферу благополуччя. Насправді ж ситуація дуже тривожна. Останні три роки інтенсивно відбудовуються занедбані, глухі, так звані, неперспективні села. Відповідно з'являються в них і дитсадки. І хоч у більшості з них ледве налічується по десятку малюків, але кількість самих закладів зростає, що при нагоді можна вигідно виставити. Навіть у таких областях України, як Запорізька, Дніпропетровська, Одеська, Харківська, українських дитсадків менше половини. Зовсім відсутні вони в Харкові, Чернігові, Кривому Розі, лише два в Дніпропетровську. У Києві, як інформує міністерство, „з 730 дошкільних закладів тільки 201 працює українською мовою“.

„Цілих двісті один!“ — хочеться вигукнути. Тоді до чого тут соромлива частка „тільки“? Які це українські дитсадки — наведу лише два приклади.

Садок на Березняках. Український. Підхожу до першого стрічного стендів: „Требования к работникам дошкольных учреждений“. „Строго выполнять инструкции, приказы... Строго соблюдать режим...“. Мається на увазі режим харчування, відпочинку. Але як не вишукуйте, не знайдете тут такої вимоги наукової педагогіки: дотримуватися відповідного мовного режиму. Його мусять дотримуватися всі — від няні до завідувачки. Довкола ж чути російську мову. Так зустріла мене й завідувачка. Та коли довідалася, що прийшов письменник і цікавиться проблемами української мови, враз перешла на українську. І мова її була природною, чистою... „У нас до української мови діти ставляться, як до французької. Чому? Та самі батьки, соромляться рідної мови, хоч це й вихідці із села. Та вже так повелося, коли ти „в городі“, то мусиш і розмовляти по-городському. Пішла ніби пошесті, недобра зневага до української мови, навіть малю-

ки, якщо новачок говорить „не як усі“, починають висміювати, потай штурхати. І дитя, зрозуміло, швидко розчінється в отому „як усі“. Дедалі важче знайти виховательку, яка б з повагою ставилася до української. Раніше у нас заняття велись, як і вимагає мовний режим. Але ж плинність. Це тільки нині почали підносити престиж педагога дошкільника, а раніше... Тому приймали на роботу всіх, хто приходив“. Про музичні заняття українською і говорили нічого. Молоді музпрацівники по-українськи і двох слів не зв'язують, зрозуміло, що відповідне ставлення ї до українських музичних творів...

Після заняття заводжу з дітьми невимушену розмову. Питання ставлю українською. Діти легко розуміють, хоч і відповідають російською. Запитав наприкінці, хто називає свого батька татом. Руки не підняв ніхто.

У кабінеті завідувачки запитую виховательку: „Скажіть, чи правильно, щоб в українському садку заняття велись російською мовою?“ — „А я можу і на українському вести“. Вже цієї фрази було досить, щоб визначити, яка штучна, „вимучена“ українська мова у виховательки дитсадка з українським мовним режимом. Про це я й сказав відверто. „А ми зараз ставимо питання про переведення нашого дитсадка на російську мову й офіційно“. — „Скажіть, а чи природно, коли батьки, виховані на українській культурі, мові, своїх дітей ви-

ривають з рідного ґрунту, намагаються будь-що пересадити в ґрунт неприродний? Чи це не псує, а коли гостріше, чи не калічить душі дітей?“. Нічого не відповіла педагог, лише задумалась...

Наведу приклад із іншого, теж офіційно українського садка. Він у старій частині Києва, на вулиці Жаданівського. Вже вивіска виявляє, який він український: „Детское учреждение № 262“. Та не будьмо занадто прискіпливі. Важлива, так би мовити, не форма, а зміст. Із завідувачкою Лідією Григорівною напередодні домовився зустрітись о 9-й ранку. Прийшов вчасно, але її все не було, і я, чекаючи, тупцяв куцими й вузькими садковими коридорчиками, мимоволі дослухаючись до звуків і розмов. Двері в підготовчу групу були прочинені, тут уже почалися заняття. Маючи певний досвід, легко визначив — з розвитку мови. Заняття велись російською.

Лідія Григорівна з'явилась десь о пів на десяту. Заходилася вибачатись і виправдовуватись. Я по-прохав, аби дозволила відвідати заняття в підготовчій групі. Молода ще, недосвідчена; знаючи, з якою метою прийшов письменник, насторожливо пройняла мене поглядом: „Знаєте, без попередженняйти на заняття не можна... — „Але я мав намір вас вчасно попередити...“. Присоромлена моїм натяком на запізнення, вона одягла білий халат і пішла першою. На щастя, п'ятирічні діти ще не дуже бентежаться несподіваними „перевіряючи-

**Complete
Home
Comfort!**

- Автоматична, контролювана комп'ютером доставка
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огрівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,
Tel: 232-2262

183 Bloor Street East, Oshawa L1H 3M3
Tel: 728-5138

SIPCO
Sales & Leasing
Limited

Заким купити чи найняти авто
— потелефонуйте на число:
232-0557 і покличте

83 Six Point Road, Toronto, Ontario, Canada M8Z 2X3

- Повна обслуга винайму особових і вантажних авт
- Корпоративні й індивідуальні пляни, достосовані до Ваших потреб
- Короткі й довготривалі реченці, від 6 до 60 місяців
- Винайм автомобілів усіх марок і моделів —
крайових і закордонних
- Дуже конкурентні ціни — гуртова знижка для Вас!

Андрія Стасіва або Тараса Корда.

ми“, зустріли без особливої цікавості, навіть байдуже. Зате вихователька, яка вела заняття, на перевіряючого зреагувала зовсім по-іншому — вмить перейшла на українську мову, запитала в дітей, чому розтанула Снігуронька. Але руки ніхто не підняв. Ще важко було визначити чому — від приголомшеності через раптову метаморфозу своєї виховательки, чи просто від пасивності й незнання. Вибірково сама підвела хлопчика (певне ж, одного з кращих). „Потому что она прошла через огонь“, — правильно відповів хлопчик. Але почувлось: „Тільки перекладъ якось на українську мову...“. Дитина закліпала очима, подивована сіла. В такій манері й далі велися заняття: запитання штучною українською, відповідь російською. З болем дивився я на це ліцедійство й думав: „Тут не лише зневага: мовляв, чорти принесли провіральника, мушу переходити на цю українську, тут біда глибша, набагато глибша, тут заразливий приклад лицемірства, роздвоєності, окозамилювання — приклад уже в дитячому садку“...

Не краї за київські й українські садки у Кіровограді. Та, власне, по багатьох містах республіки. Тоді навіть 24 проценти дітей, які відвідують українські садки, — цифра фактично завищена. Вона формальна, насправді все далеко не так.

І все ж не вірилось, що в цілому Київі не знайдеться жодного справді українського дитячого садка. Ні, не знайшов, хіба що натрапив на один, значно кращий за інші попередні, але українським його можна назвати лише умовно. Заняття тут ведуться відповідно до мовного режиму, проходять кваліфіковано, і діти відповідають непоганою українською, і рівень знань у них теж непоганий. А все ж завідувачка відверто зізналась: „Доки у вихователів стойш над головою, доти й дотримуються української мови, а як тільки відвернулась, так і пішло все російською...“.

Тоді де ж він, той заклад, у якому б українська мова була не з принуки, а з природної потреби, з внутрішньої необхідності? Пошуки привели мене до Львова. Коли в обласному відділі народної освіти довідались, яка потреба привела до них письменника з Києва, почувся щирий вигук: „Так українська ж мова для нас ріднесенька!“. І це почулося від росіянки Тетяни Святославівни Шпитковської, інспектора дошкільних закладів. Попрохав показати мені садок не з найкращих, а звичайний. Так я опинився в дитсадку № 140. Він відомний, од автобусного заводу, де звичайно, чимало трудівників і росіян. Тому закономірно в садку є як російська група. Я побував на заняттях в українських групах, спочатку в підготовчій.

Перше враження таке, ніби я потрапив не до дітей, яким пішов шостий рік, а набагато старших. У групі тісно, вона переповнена. Столи, стільчики, між якими, привітавшись, стоять діти, зсунуті щільно.

— Першими сідають дівчатка, — ласково почувлось виховательчине, — а тепер хлопчики. Сіли зручно, щоб нікому не заважати.

Сідали непоспіхом, обережно, без найменшого погуркування. Статечно поклали руки на столики, вмить зосередились на тому, що каже вихователька.

— Діти, ми сьогодні з вами поміркуємо, яка пора року найкраща. Тарасику, розкажи товаришам про свою улюблена пору року.

Хлопчик розхваливав зиму. Однолітки з цікавістю, спокійно слухали, хоча й поблизували очелями, розохочуючись і самі до розповіді.

— А ще хто хоче розповісти?

Підняли руки чи й не всі. Однака й далі велисятихо й розважливо. Досі в київських садочках спостерігав надмірне дитяче нетерпіння, кожен, хто бажав відповісти, аж підстрибував на стільчику, і всім тілом тягнувся за якомога вище піднятою рукою... „Я, я, я!...“. Ні, тут руки беззвучно ліктиками ставили на стіл, і діти мовччи, терпляче очікували, кого викличуть.

Заняття велися винахідливо й майстерно, проходили активно, цікаво, урізноманітнено. Діти хоч і збуджені захопливим процесом навчання, все ж ритму врівноваженості не порушували. Порядок, дисципліна тут, річ уже звична. І рівень знань високий, масовий.

Після заняття, як і всюди, розговорився і з цими малюками. Батька татом називають усі, більшість дітей корінні львів'яни. Особливо вразило те, що в групі п'ятирічних є хлопчик Тарасик Продивус, який так гарно вміє складати казки, що ровесники його не можуть наслухатись. А торік, у такій же підготовчій групі, була дівчинка, яка вірші складала.

Утримувався від замилування, тим більше від ідеалізації, бо у львівських садках вистачає й проблем, одначе в цьому садку кожен новий доказ (бував на заняттях і в інших групах) переконував дедалі більше й глибше, яка це велика сила — природний зв'язок поколінь, коли дід, бабуся (носії живої душі народної) передають свої надбання онукам, коли батьки, не піддаючись новітнім віянням вигод, прагматизму, чіпко тримаються свого родинного кореня, і цим самим живлять, зміцнюють коріння своєї дитини. Костянтин Ушинський у своїй унікальній праці „Рідне слово“ писав: „Коли мова, якою починає говорити дитина, суперечить природженному національному її характеру, то ця мова ніколи не матиме такого сильного впливу на її духовний розвиток, який мала б рідна її мова; ніколи не проникне так глибоко в її дух і тіло, ніколи не пустить такого глибокого, здорового коріння, яке обіцяло б багатий, пишний розвиток“.

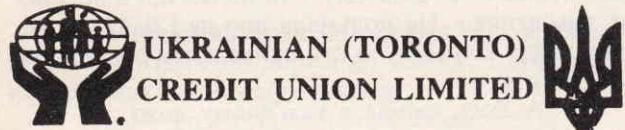
Виходить що дитина лиш тоді виростає духовно багатою, морально сильною, коли починає говорити мовою, яка не суперечить вродженному національному характерові. І ця істинна настільки проста, незаперечна, що охоплює моторошний подив: чому багато сучасних батьків добровільно позбавляють своїх дітей найнеобхіднішого — рідної мови, найважливішої передумови природного розвитку, здорового духовного формування? Таке ганебне явище самозречення, самозневаги, відступництва Ч. Айтматов назвав національним нігілізмом, який

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА В ТОРОНТО

НАШЕ ЗАВДАННЯ

ДОПОМАГАТИ ВАМ І ВАШІЙ РОДИНІ, НАШІЙ ГРОМАДІ
ТА ПІДДЕРЖУВАТИ УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ

Поцікавтеся всіма нашими послугами

295 College Street, Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254

INQUIRE ABOUT ALL OUR SERVICES

для суспільства такий же небезпечний, як і реакційний націоналізм.

Оздоровлення національного характеру, народної душі, історичного глибинного кореня — проблеми, які болять нині кожному народові, і в кожного болять посвоєму.

І ознаки хвороби коріння теж у кожного народу свої. Для нас вони — у самозневазі до рідної мови, а відтак, і рідної культури, народних звичаїв, своеї духовної спадщини.

Ta атмосфера благополуччя і досі панує не тільки в офіційних міністерських зведеннях. Вона і в наших книжках, надто у творах для дітей та юнацтва. Романтизовані герої виховують рожеве уявлення про криваву війну, пригодницькі, розважальні сюжети — поверхове уявлення про історію, сучасність. Нешадна правда життя, відтворена у книжках, має виховувати співпереживання. Біль за втрачене слово матері, за зневажену українську пісню, рідні звичаї. Біль і вірність...

Безнаціональне виховання — поверхове, неглибоке. Воно породжує космополітизм, ніглізм, а ці явища — рідні брати відомчого егоїзму, що, в свою чергу, задля власних вигод, здатний не тільки осушити й розвіяти за вітром рідну землю. а й сам народний дух.

Борис Тимошенко

(Скорочено з „Літ. України, 7 січня 1988)

Дм. НИТЧЕНКО

НОВА ЗБІРКА ПОЕЗІЙ ЛІНИ КОСТЕНКО

В середині 1987 року вийшла з друку у В-ві „Радянський Письменник“ у Києві нова збірка поезій Ліни Костенко „Сад нетанучих скульптур“, яка пролежала у В-ві два роки. Більше того, редактор навіть погрозив авторці, що за таку творчість її можна післати до „психушки“. Не ручаємося за ці поговори, чи це так воно було, але на з'їзді письменників з подивом і обуренням згадували, що В-во два роки тримає рукопис поетеси й не хоче друкувати.

Тим часом минуло сім років, як вийшла її остання збірка „Неповторність“. Дарма, що як історичний роман „Маруся Чурай“ Ліни Костенко, так і „Неповторність“ належать до найкращих перлин сучасної української поезії, авторка була скривджененою тим, що хоч висунута на одержання Шевченківської премії, але її тоді не одержала.

На щастя, дякуючи так званій „гласності“, атмосфера у літературі полегшала, і вже на 9-му З'їзді українських письменників про Ліну Костенко заговорили відвертіше, почали згадувати її талановиті твори, і на цей раз вона таки дісталася Шевченківську нагороду. Минулого року вийшла з друку не тільки ця згадана збірка, а й чудова книжка для дітей молодшого віку „Бузиновий цар“ з чарівними ілюстраціями Вікторії Ковальчук.

Поглянемо ж на збірку її поезій „Сад нетанучих скульптур“, що вона принесла нового для читача й літератури, який зміст і які особливості цього твору, що зазнав таких перешкод з боку перестраховщиків.

Це видання, що має 203 сторінки складається з добірки поезій, поеми-балади „Скіфська одіссея“ та двох драматичних поем: „Сніг у Флоренції“ і „Дума про братів неазовських“.

Говорячи про зміст та мистецьку вартість добірки невеликих поезій, можна знову з приємністю ствердити їхню високу майстерність. Добірна мова, оригінальність вислову думки, надзвичайна образність, відсутність трафаретності — все це характеризує її поезії. У вірші про спорожніле село, втечу селян від голоду чи в пошуках країщого життя, вона не зазначає, де й коли це діється, але читач може сам пізнати:

Де ж ви ті люди, що в хаті жили?
Світку мій білий, яке тут роздолля!
Смуток нащадків, як танець бджоли,
танець бджоли до безсмертного поля.
Може це вже через тисячу літ —
я і не я вже розбуджена в генах,
тут на землі я шукаю хоч слід
роду моого у плачах і легендах.

ARKA LIMITED

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панама, образи, вишивані блузки, кераміка, платівки та касети, друкарські машинки, обручки й заручинові перстені, різдвяні та великові прибори, великий вибір дарунків.

575 Queen St. West, Toronto, Ont.
Tel: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

WILLIAM'S SHOE STORE

Від 1950 спеціалізується в широкому
— взутті В — ЕЕЕЕ
— взуття для дорослих і дітей
— ортопедичне взуття

- WHITE CROSS
- SALAMANDER
- NATURALIZER
- ROMICA • JARMAN
- FLORSHEIM

TORONTO, 750 Queen St. W.
(біля церкви св. Миколая; розуміємо по-українськи)
Телефон: 363-4898

ШЕВЧЕНКО ІТАЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У сіцілійському видавництві „Лунаріонуово“ з'явилась збірка творів Тараса Шевченка італійською мовою в перекладі італійського поета Mario Grasso. Книжка звуться „Еретик“, хоч крім „Еретика“ ввійшли до неї ще такі поеми Шевченка: „Катерина“, „Варнак“, „Неофіти“. Перекладач підкреслив, що це тільки перший етап його роботи, в результаті якої в Італії вийде в майбутньому повне видання „Кобзаря“ італійською мовою.

ВИЙШЛА КНИЖКА Т. МАТВІЕНКА

Неподавно з'явилася в продажу м. Торонто (книгарня „АРКА“, 575 Квін Ст. Захід і „Вест Арка“, 2282 Блур Ст. Захід) книжка Теодора Матвієнка під назвою „В ЗЕМНОМУ САДУ“, 196 стор.; тверда оправа., портрет. До книжки ввійшла поема („Мій літопис“) і 140 сонетів. Ціна 7 кан. дол.

Або писати на адресу автора (додаючи до ціни книжки два дол. на пересилку):

Theodor Matwienko,
682 Warden Avenue, Apt. 513
Scarborough, Ont. M1L 3Z9

Голос криниці, чого ж ти замовк?
Руки шовковиць, чого ж ви заклякли?
Вікна забиті, і висить замок —
ржава сережка над кігтиком клямки.
Білий причілок оббила сльота.
Хто там квілить у цій хаті ночами?
Може живе там сама самота,
соває пустку у піч рогачами...

Кожен рядок — це образ, кожен рядок — глибока думка, що віддзеркалює дійсність. З елегійним почуттям відчувають враження поетеси, коли вона побачила в Корсуні забуту й занедбану могилу художника Івана Сошенка, сучасника й друга Т. Шевченка. І хоч вірш називається „Пам'ятник І.М. Сошенку“, та на могилі й досі немає пам'ятника. Не подумала про це і байдужа місцева влада хоч минуло сто одинадцять років з дня його смерті.

...А Рось кипіла в кам'яному ложі,
Між голих віт кричало вороння.
І дві вербички стали на сторожі,
щоб ту могилу час не зарівняв.
І два віки зійшлися на пораду.
І Літній сад¹⁾ приснівся тій вербі.
Хоч би яка скульптура з того саду
прийшла сюди постоїти в журбі.
Лежи, Іване. Світ вже був немилий.
Ше тут всілякі грози прогудуть.
Тут Рось тобі камінчики намила.
з них добрі люди пам'ятник складуть...

Серед 37 поезій цієї добірки багато справжніх перлин мистецтва і думки. Тут присвячує авторка свої рядки і Шевченкові, і Полетиці, і матері та родині гетьмана Розумовського. Згадуючи про філософа Сковороду, поетеса пише:

...Він твердо ставить кам'яну стопу.
Йдемо крізь ніч, крізь бурю у степу.
Крізь дощ і сніг, дебати і дебюти.
Ми є тому, що нас не може бути.

У коротеньких мініяторах авторка висловлює тривогу чи журбу про долю людства, нашої культури, висловлює філософські думки, але чомусь без розділових знаків:

І виростають покоління
котрі не чули тишини
О найстрашніше з літочислень —
війна війною до війни!
І вже новітні канібали
і втрат людських не одридать
Що вберегли ми
що надбали
щоб дітям в спадок передать?

або:

Тривожними уважними очима
моя душа подивиться на все
які фатальні наслідки й причини
великий світ над прірвою пасе!

¹⁾ У літньому саду в Петербурзі І. Сошенко вперше зустрівся і познайомився з Т. Шевченком.

У досить великий поемі-балаїді „Скіфська одіссея“ Ліна Костенко розповідає про долю грека-крамара, який ще в 6-5 стол. вирушив човном з Ольвії²⁾ по Дніпру. Поему авторка написала на підставі знайдених у заплаві річки Супій (ліва притока Дніпра) залишків човна, решток кістяка людини та 15 античних бронзових посудин. Але знайшли це уже тепер, у 1960 році, і вся ця знахідка зберігається в київських музеях. Якої ж треба глибокої уяви, домислів, знань історії Греції і Скітії, що пізніше стала Україною, знання тієї доби, побуту, щоб змалювати цілу „одіссею“ того нещасливого грека.

У цих краях, торгуючи давно,
грек прорубав у Скітію вікно...

Очима грека авторка розповідає, що вражало і хвилювало його по дорозі до Києва, з пригодами, несподіванками й небезпеками:

Там степ і степ. І скіфи славнозвісні.
Вози у них міцні, шестиколісні.
Отари незліченні. Табуни.
І дивна мова з голосом струни...
Тут городища, як фортеці древні,
Стоять окріті шкурами лісів...
Але яке ревіння безнастанне!
Це описати — зламається перо.
Куди ви, греки? Тут якісні титани
загородили скелями Дніпро...

Зупиняючись біля прибережних сіл, грек торгував своїм крамом, спостерігав, як живуть скити. В одному селі бачив, як відбувалося свято Купала, які були гулянки молоді, танці, захоплювався красою дівчат:

Казковий край, небачені терени!
А прийде вечір, тільки бережись.
Дівчата тут співають, як сирени —
хоч до корчми ремінням прив'яжись....

Та грек хоч і був молодим, але не піддавався спокусам красивих скитянок: дома його чекала дружина. Але дивувала його й жорсткість похоронних ритуалів, коли ховали визначних скитів, зокрема царя, то разом з ним ішли до могили і його почет та коханка. Були у грека й інші пригоди:

Були йому ще й гірші придибунки:
вовки, гієни, бійки і грабунки.
Одна дріада³⁾, як сорочку прала,
Того гречина на три тижні, скрала...

²⁾ Ольвія (по-грецькому щаслива) — місто, найважливіша колонія на Причорномор'ї, над лиманом Гіпаніса-Бога (тепер Бузький лиман), заснована вихідцями з Мілету 647-46 р. до Р.Хр. Тепер городище-заповідник Очаківського району, Миколаївської обл. Колись займала 35 гектарів площини, обнесена була міцними кам'яними мурами й оборонними вежами. Майдани й вулиці були вимощені кам'яними плитами, прикрашені портретами і статуями богів і героїв. Ольвія в ті часи була державою, навколо розкинулись городища й селища, мала свої гроші. В добу розквіту (5-3 стол. до Р.Хр) мала 10 тисяч нас. Занепала в 4-му стол. нашої ери в наслідок нападів

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W. Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ
Президент

- Консультивна інженерська фірма міжнародного засягу.
- Виконує всі фази плянування, будови і перевірки більших індустріальних проектів у Канаді, США, та в інших частинах світу.

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залах.

БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТИ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!

GEO. H. CREBER (від 1897 року)

208 Kingston Rd. at Woodbine

УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ
У ТОРОНТО

- першорядні майстри, скульптори і кресляри;
- імпортований і місцевий граніт, бронза;
- фотографії на порцеляні, нагробні надписи;
- хоч замовлення виконують висококваліфіковані майстри — наші ціни найпоміркованіші!

Тел.. вдень — 691-5712 і увечорі — 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

гетів і перестала існувати. Розкопи Ольвії почалися з 1901 року.

³⁾ Дріада-богиня, опікунка лісів (німфа-русалка).

Шукаючи причини смерти грека, авторка пише:

А то яка ще бісова личина
стрілою в серце влучила гречина.
Про це не скаже ні Супій, ні Лета,
бо підняли із торфу вже скелета...

Як окремі поезії, „так і ця прецікава поема вражає добірною мовою, глибоким знанням, досвідченністю, згадками безлічі історичних імен, доброю римою й картинністю зображеніх подій.“

(Закінчення в наступному числі)

НЕКРАСОВ ІЗ КИЄВА

Видана Громадським Комітетом та „Новими днями“ книга Гелія Снегірьова „Набої для розстрілу“ має в собі також статтю Віктора Некрасова — „Гелій Снегірьов“. Олександер Хахуля (наприкінці 1987-го року з'явилися його 215-сторінкові спогади під назвою „Б. Антоненко-Давидович у пазурях че-кістів“) у статті „Ворог народу Олена Ковальчук“ (див. „Нові дні“ ч. 448 за червень 1987 р.) занотував, що „писменник Віктор Некрасов, що був тоді киянином, написав про Олену кіносценарій, назвавши його „Жила людина“...“.

В редакційних примітках до статті „Гелій Снегірьов“ читача познайомлено коротенько з Віктором Некрасовим. Все ж із паризького російськомовного тижневика „Русская мысль“ за 11-го вересня 1987 р. довідаємося трішки ширше про Віктора Некрасова, тобто що він ранні дитячі роки провів у Парижі. Після вигнання його з ССР В. Некрасов знову поселився в Парижі, був французьким горожанином, але залишився російським писменником. У другому еміграційному періоді, якщо так можна висловитись (В. Некрасов вважав, що „батьківщина там, де свобода“), вийшли його „Записки розсяви“ (1976 р.), перевидано його повість „Кира Георгіївна“ (1978 р.), збірник „Сталінград“ (повість і оповідання, 1981 р.), перевидано „Саперліпопет“ (1985 р.), повіті і оповідання „По обидва боки стіни“ (1984 р.), „Маленька сумна повість“ (1986 р.) та інші. Третього вересня 1987 р. помер Віктор Платонович Некрасов у Парижі.

З приводу смерті Некрасова з Кельну Лев Копелев та Раїса Орлова згадують, що у Віктора П. Некрасова (з перших зустрічей із ним у 1956 р.) „ні патетики, ні хвилюючих почуттів, часто іронійний, грубуватий. Але матюки солдатські, окопні, чистої проби. Не хамські, не сальоново-піжонські, не інтелігентно-народні“.

Не зважаючи на сталінську нагороду та різні блага нової кляси, В. Некрасов не став писати так, як від нього чекали „старші товариши“, які старалися втягти Некрасова в своє середовище в Києві і в Москві. „Старші товарищи“, не питуючись самого В. Некрасова, прийняли його в члени спілки совєтських писменників, а потім за його десидентство, також не питуючись В. Некрасова, його викинули з членів тієї спілки совєтських.

У серпні 1987 р. Копелеви знову зустрілися з В. Некрасовим, але вже в Парижі, вже знаючи про старшну хворобу. На цей час Некрасов уже посивів, схуд, риси обличчя стали в нього різкішими, очі потемніли; але як і раніше бренів його високий гортаний голос, була м'яка київська розмова, часами спалахував коротенький гнів доброї людини.

Про Віктора Некрасова в „Русской мысли“ багато написав Василій Аксенов (син Євгенії Гінзбург), чи ж не найчутливіше написав з Москви, вшановуючи пам'ять В. Некрасова, Сергій Григорьянц: „Київ тепер дуже перебудований і спотворений. По кількох роках відсутності тяжко віз-

нати старі вулиці. Щезли аромат і затишок відповідного природі в нас найдревнішого міста. Некрасов, на щастя, вже не побачив цього варварського руйнування. І тепер, коли нема ні Києва, ні його „поручника“ (який завзято захищав одну диктатуру від другої диктатури; рятував один фашизм від іншого, — А. Г.), навіть дивно, що все ще тече Дніпро мимо прославлених холмів (горбів). І при всьому тому можна подумати, що і в смерті Некрасов не забажав відокремлювати себе від булгаковського міста і помер так, як гинуть більшість киян у ці чорнобильські години.“

А. Глинін

КІУС І ФОНД ВОЛОДИМИРА І ДАРІЇ КУБІЙОВИЧІВ

Канадський інститут українських студій (КІУС) при Альбертському університеті в Едмонтоні — єдина в діяспорі українська наукова установа, яку у великій мірі фінансує держава — уряд провінції Альберта. КІУС, це організатор українознавчої науки й одночасно українська видавнича установа, яка спеціалізується у видавництві наукової літератури. Впродовж свого короткого 12-ти річного існування КІУС видав 53 книжки, під сучасну пору підтримує 82 дослідні проекти. При КІУС діє Педагогічний кабінет української мови, в якому опрацьовуються шкільні підручники, методичні посібники для вчителів.

КІУС своєю діяльністю охоплює не тільки Канаду, але й США, Європу, Австралію, Південну Америку. Уряд Альберти, з метою підтримки науки взагалі, в тому й української науки, схвалив закон про дофінансування кожної пожертви на науку розміром 200%.

На цій підставі директор КІУС, проф. Богдан Кравченко, у листі до виконавців заповіту проф. Володимира Кубайовича, датованому 35 серпня 1987 року, підтверджує одержання суми 140.000 дол. на створення Фундації ім. Володимира і Дарії Кубайовичів. Проф. Б. Кравченко інформує, що уряд Альберти до спадкової суми 140.000 дол. доплатив 280.000 дол., і таким чином Фонд ім. Володимира і Дарії Кубайовичів становить 420.000 доларів, а відсотки від тієї суми становитимуть приблизно 40.000 доларів кожного року. Фонд, згідно з волею дарувальника, буде непорушним фондом, і тому він існуватиме вічно. На розвиток науки використовуватимуться відсотки.

Гроші з відсотків Фонду ім. Володимира і Дарії Кубайовичів призначатимуться на дотації для науковців-дослідників України, на закінчення Енциклопедії Українознавства і видання англомовної Енциклопедії України, на стипендії для аспірантів, які вивчатимуть ті дисципліни, в яких спеціалізувався проф. Володимир Кубайович, а саме географію, демографію, економію і статистику.

Проф. Б. Кравченко дякує в листі до виконавців за створення Фонду й запевняє, що покладені на цей фонд гроші будуть використані сумлінно, з забезпеченням університетського контролю над ними.

Проф. Б. Кравченко інформує також про створення вічного Фонду ім. Стефанії Букачевської-Па-

стушенко, яка подарувала на цю ціль 100.000 доларів, а уряд Альберти додав до цієї суми дальших 200.000 доларів. Цей фонд, вартістю 300.000 доларів, згідно з волею дарительки, призначений на збереження українських архівів, в тому ї на мікрофільмування і каталогування існуючих збірок.

Про ще більший фонд — у наступній статті.

Борис Єген

Директор придбання фондів
Канадського інституту українських студій

ЛАВРЕАТИ ЦЬОГОРІЧНОЇ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Цьогорічну державну премію ім. Тараса Шевченка в галузі художньої літератури отримав відомий український письменник **Валерій Шевчук** за свій психологічний роман-триптих „Три листки за вікном“.

У галузі образотворчого мистецтва премії удостоєний **Микола Стороженко**, головно за ілюстрації до творів Михайла Коцюбинського, Панаса Мирного, Івана Франка та до книжок „Українські народні казки“ і „Болгарські народні казки“.

В ділянці вокалу лавреатами Шевченківської премії стали солістка Державного академічного народного хору ім. Гр. Верськови **Ніна Матвієнко** і солістка Державного академічного театру опери і балету ім. Т. Шевченка — **Марія Стеф'юк**.

В ділянці кінематографії Шевченківською премією посмертно відзначено творчість видатного українського кіноактора і режисера **Івана Миколайчука**, який, між іншими, грав ролю молодого Шевченка у фільмі „Сон“, головного героя фільму „Тіні забутих предків“ і Петра у фільмі „Білій птах з чорною ознакою“.

Лавреатами за кращий мистецький твір для дітей і юнацтва цього року стали **Володимир Дахно, Едвард Кирич і Анатолій Гаврилов** за цикл фільмів про пригоди запорізьких козаків.

Контроверсію викликало нагородження Шевченківською премією колективу вчених на чолі з Ігорем Дзверіним за підготовку видання зцензуваних творів Івана Франка у 50-ти томах.

М.Д.

21-ИЙ КОНКУРС СФУЖО ІМ. МАРУСІ БЕК „ЕСЕЙ“

З нагоди 1000-ліття християнства в Україні СФУЖО проголошує конкурс для молоді в двох категоріях:

1. Молодь 15-18 років: Есей на 5-6 стор. машинопису через інтервал. Тема:

a) **Моя мандрівка в Києві 988 року... (Одежда, школи, купці, архітектура, пристань, палац ... і под.)**

або

b) **Вплив християнства на розвиток (вибрать одне, або кілька): культури, освіти, літератури, мистецтва, освіти, школи, історії...**

2. Молодь 19-24 роки: Есей на 8-10 стор. машинопису через інтервал. Тема:

a) **Тисячоліття і я.**

або

b) **Вплив християнства на духовий розвиток людини. Матеріальна духовна культура людини, духові вартості людини.**

ЖЮРІ: д-р Олександра Копач — літературознавець, Леся Храплива-Шур — поетка, мігр. Василь Верига — історик.

В кожній категорії три грошеві нагороди. КОНКУРС ЗАКІНЧУЄТЬСЯ 30-ГО ВЕРЕСНЯ 1988 РОКУ.

Есеї присилати в трьох копіях під псевдонімом або гаслом. Правдиве ім'я прислати в залипленому коверти.

Адреса:

KONKURS
50 Delaware Ave
Toronto, Ont. M6H 2S7
Canada

ВІНДСОРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН

Українська Вільна Академія Наук Канади присвячує цьогорічну наукову конференцію на форумі канадських „Леарнед Сосаєтіс“ 70-річчю Української Визвольної Революції та 70-річчю створення Української Академії Наук в Києві.

Конференція відбудеться на кампусі Віндзорського університету і буде складатись з трьох сесій; ранньої, пообідної і вечірньої. Всі сесії вестимуть свої праці в приміщеннях Правничого факультету згада-

„Нові Дні“, травень, 1988

ного університету. Початок першої сесії о год. 9-ї 11-го червня 1988. Програма сесії матиме 10 доповідей українських учених.

Вечері 10 червня (п'ятниця) відбувається зустріч доповідачів Віндзорської конференції з Українською організованою громадою Віндсору. Організатори зустрічі, цебто Комітет Українців Канади, включили програму цієї зустрічі в серію Віндзорських святкувань Тисячоліття введення Християнства в Україні.

Точніший час і місце сесії та зустрічі господарі по-дадуть до публічного відома в короткому часі.

Організатори конференції запрошують сердечно до участі не тільки українську громаду Віндсору, але теж добрих сусідів з Детройту та околиці.

Вступ на конференцію вільний!

У ПАМ'ЯТЬ ТОМАСА І. БАБІЯ

25 березня 1988 року минуло п'ять років з дня смерті молодого нашого науковця-дослідника в галузі мікробіохемії Томаса Івановича Бабія. По війні він жив, працював (листвувався в одним з найвидатніших науковців світу проф. Т. Добжанським) і несподівано помер в Австралії на 50-му році життя. В „Нових Днях“ за березень 1985 р. була надрукована про нього окрема стаття.

В 5-ту болючу річницю смерти сина Томаса п. Іван Бабій з дружиною пожертвували 100.00 австрал. дол. на потреби видавництва „Нові Дні“. Щиро дякуємо за пожертву, а пам'ять про Покійного нехай буде завжди з нами.

Редакція і Адміністрація.

ЗА ВІДПОВІДНУ ДУХОВНУ АТМОСФЕРУ

Вигнана із СССР росіянка Татьяна Горічева є прикладом глибокого духовного відродження безбожної людини. Тут, на Заході, пряма стала апостолом духовного життя. Священики запрошують її навіть провідувати в церквах... Цікаво, що між українськими дисидентами чи іншими „утікачами“ які прибувають сюди на Захід і почиваючись українцями, пристають до українських громад, не видно якогось духовного й релігійного відродження. Причина мусить бути! На мою думку, в українській еміграції немає духовної атмосфери. Такий дисидент, чи утікач, коли опиниться на чужині і знайде бажане українське середовище, зразу ж зустрічається з партійною політикою і відразу впокують у нього ворожнечу чи навіть ненависть партійну. Не знаходить духовної атмосфери, де міг би відпочити, набрати сил, розглянутись спокійно, щось пережити в своїй душі.

Росіяни мають свої наукові інститути, в яких плекають свою духовість. Мають свої монастири, де можна духовно відпочити і вглибитись у свою душу. Ми, на жаль, не маємо наукового інституту, що потрапив би згуртувати наших науковців.

Хто цю духовну атмосферу повинен створити? Блаженніший і його оточення? Синод? Наші монастири? Так, але не створили.

Чи це не була б дуже вдячна роль нашого священичого т-ва св. Андрея. Маємо 200 членів у товаристві. Це велике число, щоб вчинити велике діло. Але

які це члени? Якщо б наші члени у всіх областях схотіли про цю справу подумати і її обговорювати на своїх зустрічах, то може б і зродилася добра думка, нова ідея і з нагоди 1000-річчя, з відновленою душою, із свідомістю, що ми сіль української землі, згуртувалися б сильніше у нашім товаристві, що носить на собі печать св. Андрея, первоапостола України, і почали творити оцю духовну атмосферу. З початку між нами, членами т-ва, а потім і в усій Церкві українській. Хто зацікавлений цими думками, повинен на сторінках нашого Бюлетеню (поки ще не маємо „Ниви“, хоч вірю, що вона мусить знову появлятись!) висказати свої міркування і подати конкретні поради її пропозиції.

о. Іван Кіт

(Бюлетень Т-ва Священиків Св. Андрея)

СВЯТКУВАННЯ 1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ ГЕНК — БЕЛЬГІЯ

З благословення Високопреосвященного Владики Анатолія, Архиєпископа Паризького і Західноєвропейського, в суботу 13-го і в неділю 14-го серпня 1988 року в українській православній парафії св. Архистратига Михаїла в місті Генку в Бельгії відбувається

ЮВІЛЕЙ 1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ

Західноєвропейське Святкування 1000-ліття Хрестення України, що його очолює Центральний Ювілейний Комітет УАПЦеркви у Західній Європі під головуванням о. прот. Анфіра Остапчука та при допомозі місцевого Ювілейного Комітету в Генку-Бельгії під проводом інж. В. Дерев'янки, наближається до завершення. Головний проект для цього Ювілейного Святкування буде пам'ятник, поставлений св. Володимирові біля новозбудованої Церкви св. Арх. Михаїла.

Програма Святкувань буде різноманітна й багата. В програмі передбачається: відкриття, Вечірня, святочне прийняття, фольклоричний фестиваль, освячення пам'ятника св. Володимирові Великому, Архієрейська Служба Божа, екуменічний Молебень і Концерт.

Підготовка до Святкування 1000-ліття Хрестення України ведеться пляномірно, ювілейний проект реалізується, а організатори надіються, що українське громадянство їх підтримає своїми пожертвами.

Готуємося до Ювілею урочисто, їдьмо всі до Генку на святкування, щоб заманіфестувати нашу національну солідарність.

Бажаючих взяти участь у святкуванні, у справі замовлення нічлігу та про всі інші інформації просимо звертатися на адресу голови Ювілейного Комітету інж. В. Дерев'янки, писемно або телефонічно.

Ing. V. Derewianka
Pruimelaarstraat, 7
3530 Houthalen-Helchteren
Belgium tel. 011/380795

Настоятель УАПЦ св. Арх. Михаїла
о. Іван Дерев'янка

За Центральний Ювілейний Комітет
о. прот. А. Остапчук

„Нові Дні“, травень, 1988

НАУКОВИЙ КОНКУРС НА МОНОГРАФІЮ ПРО Кн. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО

З нагоди відзначення Тисячоліття офіційного прийняття Християнства в Україні, Наукова Рада при СКВУ проголосила конкурс на монографію про кн. Володимира Великого.

Опрацювання і видання наукової студії про життя і діяльність князя Володимира Великого заповінить велику прогалину в науковій історичній літературі і причиниться до тривалого відзначення тисячоліття. Жюрі конкурсу складається з таких істориків: голова — д-р **Марко Антонович**, члени — д-р **Олександер Баран**, д-р **Любомир Винар**.

Конкурсна праця може бути написана українською або англійською мовами. Об'єм монографії не менше 100 машинописних сторінок, не включаючи бібліографії. Нагорода за працю — тисячу amer. доларів (\$1000). Монографія буде друкуватися з рамені наукової установи, яка є членом Наукової Ради. Працю проситься надсилати порученою поштою в трьох машинописних примірниках до 31 серпня 1988 року на адресу Наукової Ради СКВУ:

Ukrainian Scholarly Council (SKVU)
P.O. Box 312
Kent, Ohio 44240 U.S.A.

ВАЖЛИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ

На початку року вислано пригадку всім передплатникам, які мають більшу заборгованість за журнал „Нові Дні“. Багато з них не тільки вже вирівняли свою заборгованість і передплатили журнал наперед, але також відгукнулися пожертвами на пресовий фонд, який дуже допомагає видавництвові у розв'язці наших зобов'язань щодо оплати друку, пошти, висилки та інших видатків. Ми вдячні їм за скорий позитивний відгук на пригадку.

На жаль, є ще читачі, які не тільки не внесли передплати на 1988 рік, але й не розрахувалися за по-передній рік. Тому просимо ще раз таких боржників прислати свою заборгованість і передплатити журнал на 1988 рік. Поштовий, уряд вимагає, щоб Ви були передплатниками, а не боржниками. Рік і місяць доки заплачена Ваша передплата, зазначені вгорі на Вашій адресі після слова *expires*. Передплатникам, які легко-важать своєчасно відновлення передплати, будемо змушені припинити висилку „Нових Днів“.

Часто журнал повертається з поштовою заміткою, що адресат змінив адресу. За повернуті недоручені журнали нам доводиться багато доплачувати, що негативно відбувається на праці видавництва. Тому ще перед зміною адреси просимо негайно повідомляти Адміністрацію, куди Вам слати журнал.

Передплатників, які кожної зими виїжджають на кілька місяців у тепліші околиці, просимо повідомляти про тимчасову зміну адреси *свою пошту*, а не видавництво. За кілька доларів оплати, поштовий уряд доставлятиме Вам всю пошту на Вашу зимову адресу. З технічних причин, ми неспроможні, на жаль, своєчасно змінювати адреси двічі, чи більше кожного року. Та й коштують нас такі зміни більше, ніж коштувало б полагодження цієї справи на Вашій пошті.

Адміністрація

СПОРТ

С. ДЕМ'ЯНЕНКО

КАЛГАРІ — 88

З невгамовою швидкістю летить час. Здається ще зовсім недавно ми прислухались до останніх акордів сараєвської олімпіади, дивувались мистецькій віртуозності болero у виконанні Джейн Торвіл та Кристофора Діна, а вже треба ділитись враженнями з зимових ігор у Калгарі.

До цих ігор Калгарі добре підготувалось. По багатьох показниках ігри можна віднести до найбільших і найкращих зимніх олімпіяд. Чудові нові олімпійські об'єкти розташувались як у самому місті, так і далеко за містом, у мальовничих місцях Скелястих гір. Вперше ковзарські змагання відбувались на штучному льоду в закритому стадіоні Овал. Тут глядачі з зручних трибун спостерігали встановлення безлічі світових, олімпійських, національних та особистих рекордів.

Улюбленим місцем калгарів та гостей став цікаво обладнаний Олімпійський майдан, де щовечора збиралось по 30-40 тисяч людей, щоб побачити вручения нагород, подивитись концерти, а вкінці олімпійського дня полюбуватись феєрверками та перестрілкою лазерних гармат. Гостям з Європи особливо полюбилася наша екзотика — родео.

Організатори ігор подарували зимові олімпійській столиці найбільший в історії зимніх ігор фестиваль мистецтв. Біля 2200 мистців виступали в 17 різних жанрах мистецтва і дали понад 600 концертів. Фестиваль почався 23-го січня і тривав до 28 лютого. Було представлено мистецтво Канади, США, країн Європи... Україна була представлена на двох головних концертах спільними виступами Київської капелі бандуристів та танцювальним ансамблем „Шумка“ з Едмонтону.

Хоч мистецький фестиваль заслуговує найвищої похвали, зате урочистий концерт з нагоди відкриття ігор, що відбувся 12-го лютого, напрошується на критику. Урочистий концерт з такої нагоди є свого роду мистецькою візитною карткою країн і мусів би представляти мелос та культурну спадщину всіх національностей країни і тим більше провінції Альберта. На жаль, організатори цього концерту зігнорували багатокультурну сутність нашого суспільства. Невже лasso та ковбойська пуга — це все, що має Альберта?

Зате, постановники урочистого церемоніалу відкриття ігор прийняли вірне рішення — показати культурну спадщину всіх національностей Альберти. Тут було все: барвистість національних костюмів, танці індійських племен, звуки безлічі там-тамів, іскрометний український гопак, танці ранніх поселенців, джігітовка ковбоїв... Шість тисяч учасників подарували нам цю барвисту програму. На жаль, деякі представники преси вирішили не зауважити ані українців, ані представників інших наці-

нальностей. А один кореспондент торонтського щоденника навіть реторично запитав: „Але для чого етнічні танці ... Для чого засмічувати потенціально чародійну нагоду усяким мотлохом?“

Але вибачимо цей, на щастя, винятковий зразок ксенофобії. Зрештою, чому нас мають шанувати інші, коли ми не шануємо самих себе. Чи не зігнорувала більша частина української преси олімпійські концерти бандуристів, чи подали до відома своїх читачів про чудовий виступ в „Седлдомі“ українського фігуриста Віктора Петренка, який чарував любителів фігурного ковзання своєю спортивною майстерністю та артистичністю і здобув першу олімпійську медаль для України (на жаль, і вона втопилася у „всесоюзному котъолку“, бо своєї окремої презентації на олімпіаді Україна і цим разом не мала — Ред.) в цьому виді спорту. А напевно були там дописувачі наших часописів, можливо, навіть аплодували, а от поділитись своїми враженнями з читачами чомусь побоялись...

А як же сприйняли і оцінили ігри наші земляки по другому боці планети? Тож наведу враження випускниці Київського медичного інституту: „Дуже велике враження зробив ентузіазм мешканців Калгарі, їхня особиста участь у підготовці і проведенні олімпійських ігор. Подобалось відкриття, національний кольорит в представленні, де особливо виділялись українці, індійці, французи... Дуже цікаво було бачити старовинний ритуал появи генерал-губернатора. Приємна дама. А понад усе подобався масовий танець мешканців Калгарі, в якому брали участь і діти, і старики — зворушливо.“

В зимових іграх взяло участь біля 1700 атлетів з 57 країн. Боротьба була запекла, непередбачена, — прогнози експертів у більшості випадків виявилися далекими від кінцевих результатів. Багато красивих, наповнених драматизмом моментів подаювали атлети всіх дисциплін.

Але найбільш напруженими і найкрасивішими були змагання фігуристів як у фігурному ковзанні, так і в спортивних танцях. В боротьбі двох Браєнів, американець Бойтано переміг канадця Орсена, а в боротьбі двох Кармен — німка Катаріна Вітт здобула золото, а Деббі Томас — бронзу; срібло, завдяки своїй техніці, художній майстерності і вдалому підбору музики — підхоплює Елізавета Менлі з Канади.

В парному ковзанні та спортивному танці прогностики були праві — лише падіння чи якийсь серйозний зрив міг позбавити радянські пари золота. Фактично боротьба йшла за срібло та бронзу. Але це не зробило менш цікавими виступи Катерини Гордієвої та Сергія Гринькова, Наталі Безтем'янової та Андрія Букіна.

Наталка та Андрій брали в полон глядачів з першого акорду — художня майстерність, бездоганна техніка, артистичність, а головне — уміння створити емоційну наснагу та електризувати глядачів, підкорити їх під вплив біострумів, викликати емоційний резонанс — все це переносило в світ чарів-

ної казки. І міне час, багато подій калгарської олімпіади відійдуть в забуття, а їхні танго, половоцький, еспанський та циганський танці надовго лишаться в нашій пам'яті...

Урочистий церемоніал закриття ігор теж порадував барвистим, зі смаком створеним видовищем у вигляді зимового карнавалу. Гуляння відбувались під добре чпідібрану музику. Фігурне ковзання, танці на льоду, гумор. Виступали діти, молодь, учасники і призери минулих олімпійських ігор. Потім вийшла відома співачка народних пісень К. Д. Лант і над стадіоном забреніла байдора пісня канадського заходу — танцюють Гайді і Гавді, танцює сараєвське вовченя, сеульське тигреня, якесь альбервільське звіреня, фігуристи Канади, Кореї і Франції, на поміст збігають спортсмени і включаються в танець, на поле стадіону спускаються глядачі, як вогонь танець перекидається на трибуни — танцює стадіон... Почуття дружби і радости виригається з чаши стадіону і на хвилях етеру летить у далекі закутки всіх континентів нашої спраглої на дружбу і добро планети.

Найкращі зимні ігри досягли свого фіналу. До побачення Калгарі! До зустрічі Альбервіль!

Таблиця розподілу олімпійських медалів:
золоті срібні бронзові всього

СРСР	11	9	9	29
НДР	9	10	6	25
Швайцарія	5	5	5	15
Австрія	3	5	2	10
ФРН	2	4	2	8
Фінляндія	4	1	2	7
Нідерланди	3	2	2	7
Швеція	4	0	2	6
США	2	1	3	6
Італія	2	1	2	5
Норвегія	0	3	2	5
Канада	0	2	3	5
Югославія	0	2	1	3
ЧССР	0	1	2	3
Франція	1	0	1	2
Ліхтенштейн	0	0	1	1
Японія	0	0	1	1

ПЕРСОНАЛЬНЕ

РОЗШУКУЄ В. Г. АЛЬВЕ

Син Володимир розшукує батька, Віктора Григоровича Альве, з Херсонської області. Хто знає про його долю прошу повідомити С. Дем'яненка, 202 Grenadier Rd. Toronto, Ont., Canada M6R 1R7.

ЛІСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ПРО 1000-РІЧЧЯ І ТРИРАМЕННИЙ ХРЕСТ

На листа Дм. Грушецького п. з. „Трираменний Хрест“ (Нові Дні, лютий 1988, стор. 52) треба відповісти так: по-перше, трираменний хрест видніє не на самому пам'ятнику Володимирові Великому в Саскатуні, а на металевій табліці з відповідним тримовним написом на п'єдесталі пам'ятника. По-друге, сам пам'ятник у Саскатуні — це зразок пам'ятника князеві Володимирові, котрий стоїть на Київських горах.

Найстаршою формою хреста в Україні є рівнокінцевий грецький чи корсунський хрест. Він видний на церковних речах аж досі й глибоко увійшов до народного життя й національної культури. Латинський католицький хрест вже з давнини відрізнявся від хреста грецького і на українських землях був зовсім невідомий. В Україні рано з'явилася широка богословська ідеологія хреста, що вплинула на зміну його форми...

З 1598 року, з часу сильного впливу польського католицтва, заціпилася форма трираменного хреста з скісним підніжком, щоб відрізняти його від хреста католицького! Усі форми хреста, відомі в Україні головно в Києві, в тому й форма трираменна зо скісним підніжком, рано перенесені були й на північ у Московію, де осталися в загальному ужиткові аж до сьогодні разом із УКРАЇНСЬКОЮ ПРАВОСЛАВНОЮ КУЛЬТУРОЮ. З бігом віків трираменний хрест зо скісним підніжком став українським національним хрестом. Такого хреста намалював і Т. Шевченко на церкві Богдана Хмельницького і наші меценати, фундатори і добродії збудували церкви в Україні, Європі, Канаді, Америці, Австралії та Південній Америці з трираменними хрестами зо скісним підніжком, однаково чи православні, чи католики!

Усі знайдені хрести X-XI століть показують, що в Києві в давнину панував тільки грецький хрест. Це переконливо свідчить, що Володимир Святий прийняв християнство з Греції.¹

Москва присвоїла трираменного хреста зо скісним підніжком, а тепер вона галасливо переконує Західний Світ, що в 988 році Київський Князь Володимир охрестив російський народ і що Російська Православна Церква заіснувала з тою датою.

У 1448 році синод московських єпископів вибрал свого митрополита Йону і цей акт започаткував Автокефальну Церкву Москви, що відкололось від Царгороду й Києва. Після Ізидора, великого Київську Митрополію поділено на Московську й Київську. Так Московський князь Василій осягнув давнє бажання відлучити російську церкву від зовнішніх впливів і підпорядкувати її під свою зверхність. Ця митрополія стала залежною від московської держави. І так виринула теорія Москви як Третього Риму². Москва почала загарбницькими війнами поширювати кордони своєї держави часто заслонюючись образом оборонця ПРАВОСЛАВНОЇ ВІРИ. Так Москва ліквідувала Київську Митрополію у 1686, та знищила українську православну спадщину³. Вона і тепер через незадоволених людей поширює акцію за створення в Канаді нової православної церковної формациї під назвою „Православна Церква Канади“. Рух цей благословляє митр. Феодосій, первоієрарх Російської

Митрополії, яка визнає себе „Православною Церквою Америки“.

Російський богослов о. О. Шмеман (уже покійний) на запит Дейвида Гоя яка його думка про Українську Православну Церкву, відповів: „Мій російський народ в історії поповнив тяжкий гріх проти українського народу. І ця кривда не буде розв'язана доти, поки ми не попросимо прощення в українців.“

Ми мусимо собі усвідомити, що найбільшою небезпекою для православних українців є Московська патріархія та різні О-Сі-Ей та О-Сі-Кей, які вже сьогодні стукають у двері наших храмів та під плащиком пан-православія хочуть увірватися в нашу душу, відібрати від нас нашу українську духовість, а з нею й трираменний хрест зо скісним підніжком. Вони, а не хто інший, в цей ювілейний рік є загрозою для Української Православної Церкви, яка все була з нашим народом, в часах радості і в часах смутку.

Відстояти зазіхання Москви на нашу історію є сьогодні найважливішим завданням цілої української громади. Щоб спричинитись до успіху Всеукраїнського відзначення Тисячоліття Русі-України в осередку У.П. Церкви в США-Америці 6-го і 7-ого серпня ц.р. та Всесвітнього Святкування 1000-річчя Української Православної Церкви і Хрещення України у св. Православну Віру (Торонто — Гамільтон, Канада) 12-го до 14-го серпня ц.р., Українська Православна Церква потребує необхідної співпраці всіх складових організацій та установ.

Українська інтелігенція має славне минуле, — нехай же тепер густими лавами стає до церковної праці, нехай не буде між нами згубної розбіжності, бо ж відроджена Церква відродить і народ наш.

В кого сильна Церква, в того сильний і народ!

В українській Церкві завжди глибоко розуміли науку апостола Павла, що „буква вбиває, а дух оживляє“ (2 Кор. 3:6), а тому в Україні не надавали релігійні зовнішності (обрядам) вирішного значення перед оживляючим духом, і тому в Україні ніколи не було церковних роздорів таких, як, наприклад, у Москві про сугубу чи пригубу алилую, про двоє чи троє перстя, про конечність ношення бороди й т. ін.

Дві православні Церкви на Сході, українська й російська, це два протилежні полюси православія: в російській Церкві панує буква й обрядовість, а в Українській — животворчий дух і зміст.

Закінчує цей лист словами із „Архипастирського Послання Собору Єпископів Української Автокефальної Православної Церкви в США — 14-го серпня, м. р.:

„...щоб кожен знат і міг з повною підставою бути гордим з великої спадщини, яку нам передали наші батьки, діди і прадіди. Не забуваймо, одначе, що ми — теж частина історії та що наші нащадки будуть писати про нас: „А ЩО ВОНИ ЗРОБИЛИ ДЛЯ СВОЄЇ ЦЕРКВІ“.

священик Богдан Демчук, Роблін.

Примітки:

1. Митр. Іларіон, Трираменний Хрест зо скісним підніжком — Національний Хрест України, (Вінніпег), 1951

2. **The Ukrainian Review**, Vol VII, No, 3, (London, 1961).
Boyko, Y., „The Theory of the Third Rome in the Post-War Russian Orthodox Church”, **The Ukrainian Review**, Vol. III, No. 4, (London, 1965).
 3. Митр. Іларіон, **Приєднання Церкви Української до Московської в 1686 р.** (Митрополитальний Собор у Вінніпегу), 1946;
Митр. Іларіон, **Українська Церква За Час Руїни**, (Українське Наукове Православне Богословське Товариство, Вінніпег), 1956
Удод, о. Григорій, **Приєднання Української Церкви до Московського Патріярхату 1686**, (Консисторія УГПЦеркви в Канаді, Вінніпег), 1972;
-

„БАРВІНОК“ ЗДАЛЕКА

Не всі мали можливість побачити „Барвінок“ з Бразилії.

Ті, що перебували під час виступів „Барвінку“ поза межами Канади, мусять вдовольнитись листами знайомих, які були на концертах, зустрічались з танцюристами на прийняттях. Рахуюсь дуже з думкою людей, які реагують на події, виступи, концерти. Ми з цікавості дзвонили до Торонто по перших виступах „Барвінку“. Пізніше, знайомі написали свої враження. Було цікаво отримати 15-20 листів з ріжних міст Канади, спостереження глядачів. Тим більше, що „Барвінок“ з Бразилії перший раз завітав в північно-американські краї.

Багато праці і обов'язків взяв на себе пан. П. Дорожинський і організації МУН, КУК, УНС. Але зробили велике діло, наслідки цієї поїздки будуть дуже позитивні. Ось уривки з листів глядачів:

1. Чудовий ансамбль, добра хореографія, але бракувало конферансу, який би поміж виступами сказав щось з бразилійського життя українською мовою. Це б дало можливість танцюристам відпочити, а глядачам — насолоду.
2. Непотрібно було везти списів, іншого, а дати меншу кількість танців, враховуючи віддаль між Бразилією і Канадою. Для танцюристів це є перевантаження...
3. Українська мова танцюристів є слабенька, тому комунікація з канадськими українцями була не дуже успішною. Курс української мови є потрібен, щоби „Барвінок“ був не тільки танцями і строями, а й мовою українським. В Куртібі є курси української мови, і думаємо що танцюристи скористають з цього...
4. ...Деякі з них були так змучені, що ледве говорили... (Хоч) це фінансово тяжко, але абсолютно потрібно дати більше вільного часу на зустрічі з громадою. Це б принесло подвійну користь.
5. ...Дівчата не дуже веселі, стримані, а хлопці більше говорили і вдача українська затримала більше, як у дівчат.
6. ...Ми є захоплені виступами, були на кількох. Але на прийняттях треба було кожне слово

витягати з них, вони не все розуміють і сприймають інакше.

7. Їх треба вкинути в „українське море“ на місяць, два. А тоді з ними говорити. Ми і наше життя, уподобання є їм не цілком зрозуміле...
8. ...Сподіваємось, що ще раз прийдуть і тоді вільше поговоримо, бо і вони зауважили, що їхня мова на „так“ і „ні“ не є достатньою...

Оце уривки з листів. Хочете, друкуйте.

T. Романишин

ДИВНИЙ СОН

Дивний сон мені приснivсь: ніби я на скелі коло Палмбіч, затінivвшись від пекучого сонця якоюсь „безпартійною“ газетою, спостерігав комашину метушню ген внизу коло моря. Та й подумав: — Ох, як там багато української політичної еміграції, що докотилася аж до моря...

А збоку, під скелею, на вузеньку смужку розбурхане море виносить з своїх надр все безпотрібне та живі й мертві мушлі. Немилосердна хвиля, котячись назад в море, загортая попередньо винесене піском. Хвилево берег став чистим і гладеньким... Ось стрибну...

Прокинувшись, чомусь згадав я Вашу нотатку з передостаннього року про перше число новоспеченої журнала „Термінус“. Цікаво бо мені стало, чи ж „повісив“ хтось того невідомого (!) редактора, чи звернувсь хтось з тамтих авторів до „Нових Днів“, а чи захотіли бути „з головами, зверненими в минуле“.

Здоровий глупд Лева Яцкевича в раздумах про парадокси української еміграції (Січень — 88) не покидав мене й напіссою. Великі „провідники“ втікають від молодого покоління, „вибілюються“ в піску „персональних амбіцій чи політичних амбіцій своїх партій“...

Так. Ми не маємо справжнього українського видавництва книжок і не маємо чим похвалитись перед спрагненим знань молодим поколінням наших же докторів, професорів, інженерів, письменників і журналістів, істориків і мистців та науковців всепоступаючого світу. Ми занедбали навіть дитячі й молодечі видання та перестроюємо „струни їх“ на чужі мови побуту.

Привикли тикати пальцями один на другого й не хочемо призватись, що вже давно відштовхнули від себе свою зміну, свое майбутнє й свій обов'язок перед багатостражданним народом нашим...

I. Халява, Леонард

Шановний Пане Халява!

Справді кошмарний сон приснivсь Вам. Нам ще чималий шмат дороги до моря. Публікації Канадського Інституту Українських Студій, „Сучасності“ і „Смолоскипа“ (не згадуючи інших видавництв) майже вповні забезпечують нас вартісними книжковими виданнями, яких, на жаль, нікому читати.

Якщо молоді покоління „наших же докторів, професорів, інженерів, письменників і журналістів, істориків і мистців та науковців“ справді спрагнені знань, тож хай самі творять їх, хай самі „приштовхнуться“

до свого народу так, як і відштовхнулись від нього.
Ми зробили своє, дарма, що не досягнули мети.

М. Дальний

„ЛОЖКА ДЬОГТЮ В БОЧЦІ МЕДУ“

Хочу через журнал „Нові Дні“ висловити своє обурення однією подією, що мала місце в нашому Торонто.

На початку березня відбувалась у нас декада українського мистецтва, яка складалась з кінофестивалю та вечорів поезії з участю Івана Драча, Дмитра Павличка та М. Ткача... Хотілось би бачити більше таких мистецьких подій. Але під час фестивалю мав місце факт, який не можна розінімати інакше, як образу для української громади. Було оголошено показ фільму „Солом'яні дзвони“ на 2 березня. За кілька днів перед тією датою вирішено фільм не показувати... Подейкуєть, що фільм не був одобрений самозваними цензорами, які переглядаючи його перед фестивалем, вирішили, що фільм надто контроверсійний.

Цікаво, хто дав їм право вирішувати, що нам можна і що не можна дивитись. Поскільки цей фільм був оголошений в програмі, Товариство Т. Шевченка має моральний обов'язок перед громадою показати цей фільм...

Другий приклад сваволі: між Дм. Павличком та українською телевізійною програмою ще в січні було погоджено зустрітись з метою проведення інтерв'ю. Була визначена дата, замовлена теле-апаратура. Але в останній хвилині хтось, мабуть, вирішив, що Дм. Павличко теж контроверсійний і відкликав інтерв'ю, мотивуючи тим, що Павличко був зайнятий. Мені відомо, що Дмитро Павличко в той день мав час і якби його повідомили, радо дав би інтерв'ю.

Хотілось би, щоб панове з Т-ва ім. Т. Шевченка в майбутньому ставились з більшою повагою до української громади і дали нам самим розібратись, що є для нас контроверсійне чи протипоказове.

На авторському вечорі в Інституті св. Володимира Іван Драч розповів про цікаву народну оперу „Енеїда“, що недавно з'явилася в Києві. Він також висловив думку, що було б добре, якщо б хтось привіз цю річ на відео-стрічці в Канаду. Прекрасна думка!

С. Дем'яненко, Торонто

Довідуємось, що управа Культурного Товариства ім. Т. Шевченка приготовляє другий, поширеніший показ українських фільмів. Мабуть, цим разом буде на фільмовій стрічці й опера „Енеїда“. Поскільки, на нашу думку, моральну відповідальність за показ фільмів несе управа Товариства, її члени повинні мати право й обов'язок переглянути всі фільми ще заки друкується програмка.

Ред.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „НОВИХ ДНІВ“

КАНАДА:

Безбах М., Кіченер	\$50.00
Бойко Ф., Пентіктон	30.00
Остапович П., Торонто	28.00
Шанда П., Торонто	28.00
Дяконов Марія, Пентіктон (на нев'януний вінок у пам'ять Панаса Степури)	25.00
Токар В., Ніагара Фалс	20.00
Шар Л., Оттава	13.00
Лесен Є., Вінніпег	10.00
Лека М., Торонто	10.00
Темертай Раїса, Бає Урфе	10.00
Урбан Олена, Едмонтон	10.00
Барабаш Ніна, Віловдейл	8.00
Шаботинський І., Іслінгтон	8.00
Яворський С., Оттава	8.00
Степовий А., Монреаль	8.00
Парафенко В., Вестон	8.00
Гасинець Т., Вудсток	6.00
Вацік В., Торонто	5.00
Мухін І., Вінніпег	3.00
Передерій І., Конвел	3.00
Гоменюк Олена, Вінніпег	3.00
Дзюбенко В., Ванкувер	3.00
Сушко М., Гамільтон	3.00

С.Ш.А.:

Білас М., Дженкіnton	\$20.00
Ковалевський М., Сант Пол	15.00
Діловський П., Рочестер	15.00
Лучкан В., Колбрюк	10.00
Васильченко Катерина, Моунт Клеменс	10.00
Беліменко І., Піскатасей	10.00
Пігуляк С.К.Н., Роялмоунт	10.00
Гаркуша В., Кантон	10.00
Ступак С., Дес Плейнс	10.00
Завицький Р., Філадельфія	5.00
Дубровська Марія, Сільвер Спрінг	5.00
Наконечний Ф., Карлайл	5.00
Ференцевич Р., Арлінгтон	5.00
Кайдон І., Севен Гілс	5.00
Смік М., Детройт	5.00
Дудко В., Парк Рідж	5.00
Яцюк А., Варен	5.00

ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ:

Бабій І. і Т., Ді Вай, Австралія (у пам'ять сина Томаса)	100.00
Циганенко В., Майл Енд, Австралія	20.00
Петренко Віра, Осьльо, Норвегія	10.00
Дяків О., Реновн Парк, Австралія	\$10.00
Багряна Галина, Новий Ульм	6.00

Щиро дякуємо всім за пожертви для „Нових Днів“. Продовження списку жертвоводів буде в наступному числі журналу.

Редакція

000095
EXPIRES: 88 12

2 D 13
CO

Mrs. E Litwinow
48 Yorkview Dr
Etobicoke
ON M8Z 2E9

xx39

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
If not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 400, STA „D“
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

Св. п. ЄВДОКІЯ СТАСЮК

Ділимося сумною вісткою, що у понеділок 26-го жовтня 1987 року, на 92-му році життя, упокоїлася в Бозі

св. п. Євдокія Стасюк

довголітня вчителька в Україні, зразкова й щедра громадянка, велика шанувальниця української науки. Надбання свого життя, яке оцінюється на понад 350.000 тисяч долярів, призначила в своєму заповіті на створення Фундації родини Євдокії, Анни, Василя і Якова СТАСЮКІВ при Канадському Інституті Українських Студій в Едмонтоні.

В останньому періоді життя покійна Євдокія Стасюк висловлювала думку, що саме наймолодша і найпродуктивніша українська наукова установа в Канаді — Канадський Інститут Українських Студій — спроможна найкраще використати її дар на розвиток української науки. Дляожної пожертви на фонд інституту провінційний уряд Альберти може додати 200 відсотків загальної суми пожертви. Таким чином, Фундація родини Стасюків матиме можливість розпоряджуватися більше як мільйоном долярів.

Виконавцем своєї останньої волі св. п. Євдокія Стасюк установила Євгена Бориса.

Панаходи відбулися 28-го і 29-го жовтня в каплиці Кардинала, а похорон у п'ятницю 30 жовтня з церкви Св. Василія Великого на цвинтар Парклawn до родинного гробівця.

Висловлюємо нашу щиру подяку Вс. оо. Василю, а особливо о. мітраторі Свірському за похоронні відправи і всім приятелям Покійної, які своєю присутністю вшанували її відхід у вічність.

Хай гостинна канадська земля буде їй легкою!

У глибокому смутку сестра Анна, виконавець останньої волі Євген Борис,

Директор придбаних фондів —
Канадський Інститут Українських Студій
при Альбертському університеті

СПИСОК ОСІВ, ЯКІ ПОЖЕРТВУВАЛИ НА БУДОВУ ЦЕНТРУ КУЛЬТУРИ В ОКВІЛ 1,000.00 ДОЛ. АБО БІЛЬШЕ

Адамець Володимир і Віра	\$2,960.00
Адамець Вячеслав і Лілія	1,500.00
Антонишин Федір	2,000.00
Артеменко Юрій і Лінда	1,000.00
Атаманчук Василь	1,600.00
Бабич Ігор Д-р	2,000.00
Бабич Андрій і Анна	1,000.00
Бабій Микола	1,000.00
Багрій Анна	2,000.00
Баран Іван	3,850.00
Бардаченко Семен	3,000.00
Байтрачна Анна	1,000.00
Бен Антоніна	1,325.00
Білорибка Андрій і Горпина	2,657.00
Безай Іван	1,000.00
Бобко Омелян і Товла	3,025.00
Боднар Михайло і Агафія	1,025.00
Богдан Василина	3,102.00
Богуславський Андрій і Серафіна	2,650.00
Безотосний Микола, Ст Кетерінс	1,000.00
Білик Петро	1,000.00
Богун Іван і Юлія	1,000.00
Божик Володимир і Діяна	1,200.00
Божик Юрій і Марія	1,200.00
Божик Павло і Марія	5,742.00
Ботюк Ярослав	1,400.00
Бублик о. Петро і Катерина	3,225.00
Бура Анна	1,700.00
Бурак Євген і Віра	1,600.00
Бродко Зіна	1,075.00
Бузіна Іван	2,000.00
Важний Олександер і Катерина	4,300.00
Вертелецький Петро і Соня	1,700.00
Вертелецька Ніна	1,100.00
Винниченко Василь і Катерина	2,070.00
Волинець Денис і Франціска	2,600.00
Волинець Ірина і Гордон	1,000.00
Волошин Олекса і Стефанія	1,000.00
Волощук Микола і Зеновія	1,200.00
Вознюк Василь і Сента	2,240.00

Продовження списку жертвовавців на Центр Культури буде друкуватися у наступних числах журналу, тож кожен має змогу додати й своє прізвище до списку. Адреса Центру:
St. Volodymyr's Cultural Centre Inc.
404 Bathurst Street
Toronto, Ont. Canada M5T 2S6